



# МАКЕДОНСКИ СТАД

БРОЈ

**67**

Godina XVIII 2010.  
СЕПТЕМВРИ – ОКТОМВРИ  
RUJAN – LISTOPAD  
ЦЕНА 5 кн

ISSN 1333-7769

**KOD  
PREHLADE  
I GRIPE**

# CAFFETIN COLD

Djeluje bez pogovora,  
brzo i efikasno!



- ✓ SADRŽAVA VITAMIN C
- ✓ SMANJUJE BOL
- ✓ SNIŽAVA POVIŠENU TJELESNU TEMPERATURU
- ✓ SMANJUJE ZAČEPLJENOST NOSA
- ✓ SPREČAVA NADRAŽAJNI KAŠALJ

# caffetin<sup>®</sup> COLD<sup>®</sup>



ALKALOID

Za obavijesti o indikacijama, mjerama opreza i nuspojavama upitajte svog liječnika ili ljekarnika



**GLASILO ZAJEDNICE  
MAKEDONACA U  
REPUBLICI HRVATSKOJ**

**СПИСАНИЕ НА  
ЗАЕДНИЦАТА НА  
МАКЕДОНЦИТЕ ВО  
РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА**

**Главна и одговорна уредничка:**

МАРИНА АПОСТОЛОВСКА-ВУЈАКЛИЈА

**Заменик на главната и одговорна уредничка:**

ЕЛИЗАБЕТА ПЕТРОВСКА

**Уредништво:**

Компјутерска обработка: Владо Чакмак

Лектура: Марија Георгиева-Петриќ

Секретар и коректор: Елизабета Петровска

**Редакциски одбор:**

Огнен Бојадиќски

Јагода Цветичанин

Горан Калоѓера

**Редакција:**

Елизабета Петровска - Загреб

Јулијана Младеновска Тешија - Осиек

Ратко Димовски - Пула

Владо Настески - Риека

Еми Лонгин - Задар

Милена Георгиевска - Сплит

Ovo se glasilo tiska sredstvima iz Državnog proračuna RH posredstvom Savjeta za nacionalne manjine pri Vladi RH.

Nakladnik: Zajednica Makedonaca u Republici Hrvatskoj,

Zagreb, Masarykova 16/1

Matični broj: 3805760

OIB: 07739533563

Žiro račun: PBZ 2340009-1100038804

Tel./Факс: (01) 48 72 655

web: www.zmurh.hr

e-mail: info@zmurh.hr

За издавачот: Ангел Митревски

Печат: М-Принт д.о.о. Загреб

На насловната страница:

Спомен обележјето на Тоше Проески во Нова Градишка

Автор: Марина Апостоловска – Вујаклија

Temeljem odredaba čl. 58. st. 3. Zakona o javnom informiranju RH (N.N. br. 22/1992) novine su prijavljene i registrirane pod br. 421 u Ministarstvu kulture i prosvjete, Sektor informiranja, dana 14.7.1993

Prema mišljenju Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske broj 532-03-1-7-94-01 od 10. svibnja 1994. ova tiskovina je oslobođena plaćanja poreza na promet.

**ЗАБЕЛЕШКА:** Коментарите објавени на страниците на ова списание со потписи на авторите се мислења на истите и не секогаш го одразуваат мислењето на Уредништвото. Уредништвото е одговорно само за текстовите без потпис. Материјалите испратени на нашата адреса стануваат сопственост на списанието, освен ако за тоа претходно е постигната поинаква согласност.



**Збор на уредничката**

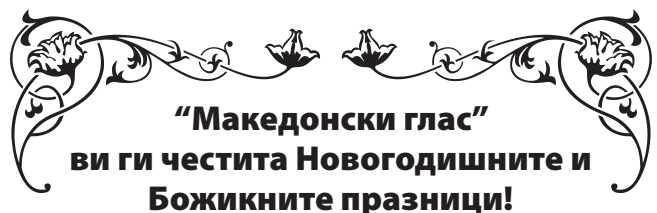
**Riječ urednice**

**П**ред вас е најновиот број на “Македонски глас” кој е последен отпечатен во оваа 2010 година. Следното издание ќе излезе на почетокот на новата 2011 година.

Во овој број предлагам да прочитате: интервју со Благој Штерјов, претседателот на “Охридски бисер” од Загреб; репортажата од откривањето на Спомен обележјето на Тоше Проески во Нова Градишка; за екскурзијата на најмладите од Риека во Македонија; деновите на македонската култура во Задар и Осиек; активностите на македонската дипломатија во Р. Хрватска; гостувањата на нашите хрватски Македонци во Македонија; прославата на 11 Октомври во Хрватска; освртот за “Македонската енциклопедија” што ја издаде Македонската академија на науката; последното продолжение на фељтонот на Борјана Прошев-Оливер; неколку интересни разговори, занимливости и рецепти за божикните празници.

Се надевам дека секој за себе ќе најде некое четиво што го интересира, а за она што ќе се случува во наредниот период ќе читате во “Македонски глас” бр. 68.

Марина Апостоловска – Вујаклија



**“Македонски глас”  
ви ги честита Новогодишните и  
Божикните празници!**

## Благој Штерјов, претседател на МКД “Охридски бисер” од Загреб ЗАДОВОЛСТВО Е ДА СЕ БИДЕ ВО ПЕНЗИЈА

*Желба ми е и се надевам дека сега кога сум во пензија, ако ме послужи здравјето, ќе можам да одвојам повеќе време за почесто да се навратам таму каде што сум роден, во мојата Македонија, вели Штерјов*



**Најнапред, би сакала од името на “Македонски глас” да Ви го честитам за минувањето во пензија. Какво е чувството да се биде пензионер?**

Да се стане пензионер не е мала работа, а чувствата се позитивни. Среден сум што по 30-годишната работа дојде и тоа време да заминам во полна

пензија, односно за мене заслужен одмор. Таа ќе ми овозможи да си ги исполнам деновите со некои активности за кои досега не сум наоѓал доволно слободно време. Можеби малку ќе ми недостасуваат работата во училиштето, колегите и учениците со кои сите овие години одлично сум соработувал и секогаш сум се трудел да изградам добар и коректен однос, но мислам дека е сега време, јас како семеен човек, да му се посветам повеќе на приватниот живот, на мојата сопруга Виолета, на домашните работи, на моите хобии, и се разбира, на мојата голема љубов, спортот. Задоволството да се биде во пензија за мене е многу големо, бидејќи животните промени ги прифаќам како нешто неминовно и се трудам од нив да го добијам најдоброто.

**Вие сте борец не само во животот туку и “професионално”. Раскажете ни нешто за тоа...**

Сиот мој живот е борба, но оваа “професионалната” ми е најмила. Од кога знам за себе сум го обожувал спортот, особено спортското борење во слободен стил. Моите први контакти со овој спорт беа во 1960 г. кога на 15-годишна возраст станав член на борачкиот клуб “Балканец” од Штип, од

каде сум родум. Тогаш ги запознав и моите борачки идоли, репрезентативецот Рамиз Тефиќов и медитеранскиот првак Добре Маринков. Љубовта кон овој спорт го одреди мојот животен пат. Набргу станав пионерски првак на Македонија и почнаа да се редат турнири во Скопје, Велес... На државното првенство во Скопје во 1963 г. заедно со клубот освоивме 11 од вкупно 13 медали. За време на служењето на воениот рок во Тетово, продолжив да тренирам во клубот “Шар” како државен репрезентативец. Во 1968 г. како првак на СФРЈ, бев повикан од борачкиот клуб “Гавриловиќ” од Петриња. Се преселив во Хрватска и продолжив да тренирам борење во грчко-римски стил. Кога станав првак на Хрватска, борачкиот клуб “Металец” од Загреб, ми понуди стипендија со помош на која го завршив Факултетот за физичка култура во Загреб. Мојата професионална спортска кариера продолжи во клубот “Вартекс” од Вараждин и траеше до 1985 г., кога се вратив пак во “Металец”, овој пат како тренер. За сето тоа време живеам и работам во Загреб како референт за рекреација во фабриката Јанко Гредел и професор по физичка култура во Војната гимназија, подоцна во Горноградската гимназија и на крајот во ОУ “Никола Тесла”, каде и го завршив својот работен век.

**Кога бевте во редовен работен однос своето слободно време го посветувавте на активностите во МКД “Охридски бисер” чиј претседател сте од 2006 година. Сега, кога сте во пензија, дали можеме да го очекуваме Вашиот потполн ангажман во Друштвото?**

Од формирањето на МКД “Охридски бисер” во 2005 г. бев избран за потпретседател, а потоа како еден од најактивните членови и за претседател на друштвото и моментално го одработувам вториот мандат. Сега, кога сум во пензија, мојата главна преокупација, задача и приоритет ќе биде афирмирање на работата на друштвото. Ќе се потрудам да дадам сè од себе да ги зголемиме и подобриме активностите и орга-



низацијата. Моето лично залагање ќе биде изнаоѓање поголеми финансиски средства, односно спонзорски донации со предлагање на нови проекти и развивање на поквалитетна соработка со македонските културни друштва, со друштвата на останатите национални малцинства во Хрватска, а исто така и со институциите во нашата матична татковина Македонија. Во секој случај, можете да го очекувате мој потполн ангажман во друштвото.

**За време на Вашиот мандат што направивте за афирмација на МКД “Охридски бисер”?**

Како што веќе реков, работата на Друштвото е најзаслужна за неговата афирмација. Во овие пет години, формиравме четири секции кои досега имале неброено многу настапи. Тоа се фолклорната, пејачката, инструменталната и најновата “Сонце”, исто фолклорна, составена од помладите членови на друштвото. Морам да ја споменам и етно работилницата во која вредните членки изработуваат разни предмети и сувенири со македонски обележја. Секоја година традиционално одржуваме и неколку културни манифестации со изложби, проекции, трибини, промоции и слично, кои ја презентираат нашата работа, а по нивната посетеност се гледа и нашата застапеност во јавниот културен живот. Горд сум на сите признанија и благодарници што МКД “Охридски бисер” ги има добиено за вложениот труд.

**Кои се Вашите идни планови за работата на МКД “Охридски бисер”?**

Планови секогаш има многу. Во план е формирање на детска секција: фолклорна, пејачка и рецитаторска. Доколку ни дозволат средствата, ќе формираме и работилници за возрасни за учење на македон-



скиот јазик, бидејќи се покажа дека има навистина голем интерес. Ќе се предложат и нови проекти на локално градско ниво. Ќе се работи и на натамошна успешна соработка со другите друштва во Хрватска и Македонија. Но, пред сè, сакам да ја искористам оваа прилика и да ги повикам сите заинтересирани вљубеници во македонската култура да ни се придружат и станат активни членови на МКД “Охридски бисер”, затоа што заедно можеме да постигнеме многу повеќе.

**Многу години живеете во Хрватска. Но, сигурно во Вас живее родната Македонија...**

Во Хрватска живеам полни четириесет години. Загреб ме прифати како да сум роден тука, ми овозможи да се занимавам со она што најповеќе го сакам – спортот, а од своите колеги и пријатели секогаш сум бил почитуван и ценет. Тука основав фамилија и го најдов својот душевен мир. Но, секогаш ме влечеле носталгијата и копнежот кон Македонија. Порано ја посетував почесто, дури и по неколку пати во годината, но, кога се вработив, обврските ми ги проредија посетите. Желба ми е и се надевам дека сега кога сум во пензија, ако ме послужи здравјето, ќе можам да одвојам повеќе време за почесто да се навратам таму каде што сум роден, во мојата Македонија, да се видам со фамилијата и да ги оживеам спомените. Затоа што каде и да живеам, Македонија засекогаш ќе остане да живее во моето срце...

Елизабета Петровска

**ЕСЕНСКИ НАСТАПИ НА МКД “ОХРИДСКИ БИСЕР”**

МКД “Охридски бисер” имаше разиграна есен оваа година. Со неколку впечатливи настапи ја претстави својата новоформирана фолклорна секција “Сонце” која во својот состав ги обедини помладите членови на друштвото.



**25 септември 2010**

На Втората регионална смотра на фолклорот во Босанска Крупа, Босна и Херцеговина, МКД “Охридски бисер” за првпат гостуваше со фолклорната секција “Сонце”. Со самото пристигнување на смотрата беа остварени нови контакти со останатите фолклорни интернационални друштва, меѓу кои беа КУД “Грмеч”, како организатори на смотрата, КУД “Хасан Бег Бишќевик” од Бихаќ, КУД “Абрашевиќ” од Србија, КУД од Словенија, Унгарско друштво од Хрватска Костајница и други. Смотрата се одржа во Домот на културата каде сцената беше уредена во фолклорен амбиент во стил на бошњачко ателје.

Настапот се одвиваше во два дела. Во првиот дел “Сонце” се претстави со песни и ора од Скопскиот крај, таканаречена “Надигруванка” во кореографска обработка на водителот на секцијата, Воислав Трајковски, додека за аранжманот на песните беше задолжен Марко Робиниќ. Девојките и момчињата, облечени во македонски народни носии од скопско-повардарскиот крај, ја освоија публиката со динамичната изведба, особено на крајот со интересната кореографија на “Циганчица”, со која се вратија на бис.

Во вториот дел од настапот, со ората и песните од “Источна и Пиринска Македонија” беше нагласено назапното трогласно пеење, танцувањата вештина, брзина и атрактивноста на специфичната народна носија од овој крај, а низ целата точка, воодушевената публика ги бодреше танцувањата со ритмички аплауз. За ваков квалитетен настап МКД “Охридски бисер” доби како награда признание за учество на смотрата.

**10 октомври 2010**

Под покровителство на Туристичката заедница, во Хрватска Костајница се одржа традиционалната манифестација “Кестенијада” на која учествуваше и МКД “Охридски бисер” со својата млада фолклорна група “Сонце”. Прекрасниот сончев ден и мирисот на печените костени ги измамија луѓето на улица каде го



следеа дефилето на учесниците на манифестацијата, Унгарците, Словенците, Бошњациите... и, се разбира, Македонците. Додека звуците на македонскиот тапан се ореа, минувачите аплаудираа и радосно се забавуваа. На концертот се настапуваше во полн состав. “Сонце” се претстави со ора и песни од “Источна и Пиринска Македонија” проследени со солистички делови и два тапани. Кореографијата беше интересна, а публиката мошне задоволна. По концертот, претседателот на МКД “Охридски бисер”, Благој Штерјов, се заблагодари на поканата и со домаќините размени скромни дарови, а друштвото доби уште едно признание за својот труд и работа. Забавата продолжи со заедничка песна зачинета со дегустација на вкусните печени костени.

**16 октомври 2010**

На овој ден се настапуваше дури двапати, во Градот Ѓурѓевац и во Општината Калиновац. На плоштадот во Ѓурѓевац, на манифестацијата “Ден на овошјето”, меѓу разните шарени штандови преполни со секакво овошје, настапуваа многу учесници. МКД “Охридски бисер” се претстави со фолклористите “Сонце” кои ја одиграа



*Настап во Ѓурѓевац*

“Надигруванка” во прекрасните македонски носии што го одзедоа сето внимание на присутните. На крајот од манифестацијата, сите учесници со домаќините го прошетаа стариот град и научија по нешто за нивните легенди. Збогатени со признанија, пофалби и честитки за настапот, фолклористите се упатија кон Калиновац, каде беа срдечно пречекани од организаторите, КУД “Тргур Карловчан”. На прославата по повод Денот на Општината Калиновац, во салата на Друштвениот дом се одржа 26. средба на фолклорот “Со песна и игра до пријателство”, каде настапија КУД “Велико тројство”, КУД “Зора” од Бетина и КУД “Лаз”. Изненадување беше присуството на градоначалникот на Богданци од Р. Македонија, Ристо Ичков, по повод збратимувањето на овие две општини. “Сонце” повторно ја изведе својата “Надигруванка” и повторно остави голем впечаток кај публиката која ги награди со силен аплауз. И повторно МКД “Охридски бисер” доби признание за учество и нови покани за идни гостувања.

### 28 октомври 2010

Есенската сезона на настапи МКД “Охридски бисер” ја продолжи во Сесветски Краљеvec на покана од директорот на ОУ “Сесветски Краљеvec”, Ивица Влашиќ. Фолклорната група “Сонце” овој пат настапи на детскиот фестивал со кореографијата на ора и песни од “Источна и Пиринска Македонија” и кај публиката предизвика вистински овации, а децата беа воодушевени посакувајќи и тие да научат да ги танцуваат овие македонски ора. Зошто не? По вакви позитивни критики и пофалби за изведените настапи, МКД “Охридски бисер” е подготвен за основање и на детска фолклорна секција.

Е. П.

### Липовљански средби 2010

**Липовљане:** На 27 и 28 август годинава во Липовљане, под покровителство на претседателот на Р. Хрватска, Иво Јосиповиќ и претседателката на сисачко-мословачката жупанија Марина Ловриќ-Мерзел, беа одржани “Липовљанските средби 2010”, кои претставуваат голема манифестација во креирањето на соживотот на националните малцинства во Хрватска. Средбите се основани во 1976 година и претставуваат симбол за собирање на околу 19 национални малцинства што живеат и работат на овој простор.

На средбата беше претставена фолклорната активност на националните малцинства и нивната гастрономија, а македонското национално малцинство го претставуваше КУД “Крсте Мисирков” од Загреб.

М. А. В.

### Зацврстена соработката меѓу битолскиот и универзитетот во Риека

**Битола:** Универзитетот “Св. Климент Охридски” од Битола и Универзитетот во Риека со конкретни програми на 24 септември годинава ја прогласија и интензивираа меѓусебната соработка. Рамките на идната академска соработка ги договорија ректорите Златко Жоглев и Перо Лучин, а на средбата во Риека посебен акцент беше ставен на академската мобилност.

За време на престојот во Хрватска и Словенија, ректорот на Универзитетот “Св. Климент Охридски” од Битола оствари и работна средба во лекторатот за македонистика, а во Марибор учествуваше на прославата по повод 35-годишнината од основањето на тамошниот Универзитет.

МИА

### Претседателот Иванов со македонските иселеници во Хрватска

**Сплит:** “Македонија и Хрватска имаат висок степен на развивање и регулирање на правата и слободите на малцинствата. Македонците во Хрватска се целосно интегрирани во општеството и регулирани се речиси сите прашања на нашите иселеници”, изјави македонскиот претседател Ѓорге Иванов во Сплит на **16 ноември 2010** на средбата со претставниците на македонските иселеници во Хрватска. Претседателот на Здружението на Македонците во Сплит, Ангел Митревски, изјави дека на претстојниот попис се очекува да има посебна графа во која што Македонците ќе може да се изјаснат за националната припадност и да ја искажат својата верска припадност.

Во овој поглед Република Хрватска навистина може да биде пример не само во опкружувањето туку и во цела Европа, изјави Митревски. На претходниот попис во Хрватска имало 4.370 Македонци. Постојат околу триесетина друштва, а македонскиот јазик се изучува како дополнителна настава во пет паралелки. Има Катедри за македонски јазик во Загреб и Риека и Лекторат со над 170 студенти во Риека.

МИА

### НАГРАДА ЗА “СУШАЧКО ПОПОДНЕ” ОД ВАСИЛ ТОЦИНОВСКИ

**Риека:** Збирката раскази *Сушачко поподне* од Васил Тоциновски е прогласена за најдобра книга проза во 2010 година и е закитена со традиционалната награда “Книжевно перо” на Хрватското книжевно друштво на Третиот книжевен фестивал. Книгата содржи петнаесет раскази чие прво публикување е на хрватски јазик, а самиот наслов укажува дека станува збор за проза во чии страници се откриваат и проследуваат времиња, настани и личности кои се поврзани со просторот на градот и неговата околина.

Писателот навлегува во душата на човекот и таму се запишуваат најразлични и необични судбини. Од све-



тот на осаменоста сами по себе се нанижуваат најчесто тажните животни приказни. Малиот и обичен човек и неговото секојдневие дишат со боите, мирисите и вкусовите на морето. Така Тоциновски во своите раскази не се покажува само како дојденец и регистратор на времето и животот на кои и самиот им припаѓа, туку се потврдува како вонреден познавач и раскажувач на светот воопшто. Васил Тоциновски умее и од најмалиот и најобичен детал да создаде интригантна приказна, а сегашноста да ја поврзе со минатото во кое сеќавањата ги обновуваат спомените за другарувањето и идеалите за слобода и за посреќен живот. Илустрација за тоа е уводниот расказ *Sušacko nedjeljno popodne*. Во дел од нив прикажана е суровата реалност: *Kad priča postaje realnost, Nina, Slobodan čovjek, Krv nije voda, O novom očevom povratku*. Наспроти тие топли и хумани делови од егзистенцијата, во расказот *Roda* низ алегорија се пресметува со човековите слабости и пороци и со превртеното време на нашата современост. Но, секако посебно возбуди се оние раскази во кои се преплетуваат реалноста и сонот, приказните кои чекорат на онаа тенка и опасна по животот линија меѓу можното и неможното. Извлачени од легендите и преданијата судбините во расказите *Pazinski div, Zmajeva nevjesta, Smrt sa smrću nije pobjedila, Majka i dijete, Kobila se mora ukrotiti* возбудуваат и радуваат. Или антологискиот расказ *S druge strane mora* како сеќавање за еднаш дадениот човечки живот и за топлината и за љубовта на домот и семејството како најголеми вредности. Потоа, мора да се забележи дека прозата на Васил Тоциновски иако просторот, времето и личностите точно ги одредува, сепак е приказна со универзални, општочовечки димензии и пораки.

В. Н.

### МКД “Вардар” формирано во Мостар



Во градот Мостар, кој е зближен со Охрид, формирано е Македонско културно друштво “Вардар”, кое ќе ги организира Македонците во Босна и Херцеговина на културен план. Идејата е на Марио Горчевски, кој со своите

пријатели од Мостар се основачи на Друштвото, кое го сметаат за место каде сите национални малцинства ќе имаат можност за дополнителна креативност и дружење. Седиштето е во мостарската населба Опине. Претседателот на друштвото од Мостар, Марио Горчевски, вели дека поттик за формирање на ваков вид друштво добил од Сплитското македонско друштво, кое веќе 20 години претставува собиралиште на националните малцинства, не се само од македонско потекло, туку и луѓе кои ја сакаат изворната народна музика, фолклорот и дружењето.

- Иако во Мостар има мал број Македонци, сепак одлучивме да формираме Друштво. Идејата е многу позитивна, а членови можат да бидат и од други националности, сите оние кои ќе препознаат дека нешто ново и позитивно се случува, вели Горчевски.

За симболичен износ од околу две босански марки, ќе се издаваат годишни карти за членовите, а во план е да се организираат разни културни настани, музички вечери, изложби и забавни содржини по повод одбеле-

жувањето на одредени датуми кои се врзани за македонската историја. Првите членови на МКД “Вардар” од Мостар очекуваат разбирање и од градските власти и од македонската Влада за проектот. Поддршка им ветила од МКД од Сплит.

Горчевски е особено среќен и задоволен што неговите три деца ова лето го посетија Летното училиште на македонски јазик на Шолта од каде се вратија дома со полни импресии. И она што е најважно го збогатија своето знаење по македонски јазик, се дружеа со останатите Македончиња од Хрватска и Србија, но и со млади Хрвати кои сакаат да го научат македонскиот јазик, па учествуваа во летниот камп на Шолта.

М. Г.

### МКД “Македонија” од Сплит во посета на домот за стари лица “Ноне” во Трогир

**Сплит:** Кога ти е најтешко – запеј. Така зборуваше баба ми Марија. Кога бев мала не го разбирав значењето на искажаните зборови, си велеш што зборува женава. Но, подоцна кога веќе пораснав, разбрав што сакала да каже. Кога ти е тешко на душата, да најдеш сила во нешто што ќе те разведри, развесели за да можеш да одиш понатаму. Таа сепак, мислела на песна, која дава позитивни чувства.

А токму македонската песна, еден ден им беше мотив за добро расположение на станарите од Домот за стари лица “Ноне” во Трогир. Во посета им дојдоа членови на МКД “Македонија” од Сплит, кои им приредија вистинско доживување.

- Во Домот настапи и пејачката и фолклорната група на нашето културно друштво. На лицата кои беа болни и не можеа да станат од кревет им пеевме по собите, а тие, воодушевено слушаа. Велат песна е песна, без разлика дали е далматинска или македонска, особено што тие ни рекоа дека ја обожувале македонската музика, ни рече Блага Атанасова Масачеси, водителка на фолклорната група.

Со закуска и дружење помина денот. А песната “Битола мој роден крај”, беше голема желба на еден повозрасен станар од Домот. Домот “Ноне” функционира од 2006 година и како што велат вработените, се трудат така да го организираат животот да може да се почувствува семејно опкружување.

- Нашиот дом за стари и изнемоштени лица сместен е во мирна населба во близина на црква и со голем двор. Намената е згрижување и здравствена грижа на лица со телесен инвалидитет, со здравствени проблеми, со психички нарушувања и друго. Еден дел од Домот се води



како стационар, а останатите соби се опремени според потребите на корисниците. Грџата ја водат стручни медицински лица.

М. Г.

### ГРАФИЧКИ ЛИСТОВИ ОД ФУНДУСОТ НА МУЗЕЈОТ ОД ПРИЛЕП



**Риека:** Во изложбениот простор во Филодраматика на 14 септември годинава беше отворена изложбата на графички листови од 18. и 19. век од збирката на Заводот и Музејот на град Прилеп. Се работи за фондус на графички откритија во градската црква Благовештение, што за историјата на уметност и на културната историја на градот Прилеп, но и за Македонија, е откритие од извонредно значење.

На риечката изложба беа претставени 32 графички, за кои говореше кустосот Илија Велкоски, а за риечко-македонското пријателство говореше почесните конзули на Хрватска и Македонија, д-р Бранко Маретиќ од Битола и д-р Горан Калоѓера од Риека. Изложбата ја отвори градоначалникот на Риека, Војко Оберсел, кој изрази задоволство што Риека е домаќин на изложба која многу говори за Македонија и за нејзината култура. Битола и Риека освен што имаат на хартија потпишана спогодба за соработка, разменуваат и разни културни настани, па се надева дека ќе се најде простор и за стопанска соработка меѓу споменатите градови, истакна градоначалникот.

Ова скромно графичко наследство “книжни икони” за Македонија, како и поранешната збирка откриена многу порано во црквата Свети Димитрија, зборуваат дека Прилеп и Пелагонискиот регион живо комуницираше со Света Гора, Карловачката метрополија, Рилскиот манастир и со православната дијаспора во подунавските земји. Во црквата Благовештение откриените дела (бакрорези) се изработени во: Виена (1765); во Венеција во печатницата на Антонио Бартоли (1702-1788), каде се печателе графички и црковни книги за православието на Балканот, повеќе графички од Хиландарскиот манастир, меѓу кои и една од Псеудо Захарије Орфелин од 1799 година. Исто така и графички кои се изработени во Константинопол, како и графички печатени во печатницата на Хаџи Исаја од Рилскиот манастир.

В. Н.

### ЗБИРКА НА МАКЕДОНСКИ ЕПСКИ ПЕСНИ НА ИТАЛИЈАНСКИ



**Риека:** 14. Етно смотра во Риека започна со претставување на најновата книга на Џакомо Скоти “SPARA IL FUCILE SULLA MONTAGNA” во италијанската риечка Заедница. Се работи за збирка на македонски епски песни на италијански јазик, во избор и превод на Џакомо Скоти. Книгата ја објави МКД “Илинден” од Риека, а за неа говореше претседателката Ивона Дуноски Митев. Присутните ги поздравиле и претседателката на Заедницата на Италијанците во Риека, Агнеза Суперина, која истакна дека македонската и италијанската култура се различни, но дека пронаоѓаат заеднички јазик. Потврда за тоа е Скотијевата книга.

На промоцијата проф. Васил Тоциновски рече дека се работи за некои епски песни кои говорат за вековната борба на македонскиот народ за национална и социјална права. Исто така, Тоциновски ги истакна високите естетски вредности на епската поезија, па нагласи дека се избрани бисери од македонското епско творештво. Џакомо Скоти со своите значајни преведувачки прилози, есеи и антологии даде голем придонес за афирмација на македонската книжевност во Италија, а за тоа има добиено и “Повелба на соживот”.

В. Н.

### 14. ЕТНО СМОТРА

**Риека:** Овогодишната традиционална Етно смотра се одржа од 22-26 септември во организација на Град Риека и малцинските здруженија, кои делуваат во овој град. Овој важен настан за градот, за малцинските здруженија всушност е вистинска смотра на постигнатите работни резултати во текот на минатата година.

Разновидните настани и програми се одвиваа во петте дена на неколку локации, а смотрата започна со претставување на збирка македонски епски песни преведени на италијански јазик од авторот Џакомо Скоти. Следеше Фестивал на малцинска детска поезија во организација на СКД “Просвјета” на која покрај бројните учесници настапи и проф. д-р Васил Тоциновски, на македонски јазик. Трибината “Малцинските заедници – трпеливост” ја водеше модераторот проф. д-р Миомир Матуловиќ од Правниот факултет во Риека. Потоа, беа отворени неколку ликовни и фото изложби, проекции на краткометражни документарни филмови, шаховски турнир, а во неделата на 26 септември во салата на ХКД на Сушак се одржа завршната Фолклорна приредба. На неа учествуваа 13 национални здруженија, со 200 свирачи, пејачи и играорци. Преполната сала на



ХКД на Сушак и живата атмосфера, со спонтани аплаузи и одобрување на публиката, го одбележа овогодешниот настап на малцинските здруженија во градот Риека. Во организацијата на последната приредба, покрај Риека беше задолжена и ХГК ПГЖ – подружница Риека, а приредбата ја отвори нејзиниот традиционален гостин, Ален Полиќ (чест гостин и во “Илинден”), кој на бината настапи со своите “Јаболки”. Вечерта настапија: Албанското КУД “Шкендија” од Загреб, Матицата на Словаците, Ромскиот театар “Чаплин”, КПД на Русините и Украинците со “Калина”, НЗ на Црногорците, СКД “Просвјета”, Бошњачката заедница, Здружението “Ашкалие”, Чешка басада, КУД “Фрателанца”, ДЗ на Унгарите и секако нашите Илинденци, МКД “Илинден”. Програмите кои беа лимитирани со десетина минути Илинденците под водство на Ивона Дуноски Митев, ги искористија да се претстават со неколку песни и ора од Македонија, подготвени само за оваа пригода.

В. Н.

### ИЗЛОЖБА НА АЛЕКСАНДАР ЈАНКУЛОСКИ

**Риека:** Изложба на слики од македонскиот академски сликар Александар Јанкулоски – Цане од Прилеп, која беше прикажана во неколку хрватски градови, на 20 октомври годинава беше поставена и во просториите на македонските здруженија во Риека. Изложба предизвика големо интересирање во Хрватска, особено кај бројните Македонци, па секако и кај риечките и нивните хрватски сограѓани.

Претседателката Ивона Дуноски Митев, по кусата вечерна програма на пејачката и музичката група на МКД “Илинден”, пред бројните посетители на овој вид ликовна уметност, ги поздрави присутните, а потоа проф. д-р Васил Тоциновски за сликарот зборуваше дека е еден од најпознатите сликари од постарата генерација во Македонија, за неговите почетоци, неговиот долг уметнички стаж, експонатите... но и за тоа што тој е првиот сликар кој во Македонија ја приме-



нува апстрактната уметност и енформелот. Тоциновски за Јанкулоски рече дека твори во сликарството, вајарството и графиката, па ги наброи неговите дела во осликување на многуте македонски културни простори, работни мозаици, скулптурни дела како бисти, портрети, споменици, фонтани, а меѓу најпознатите е делото “некропола” во Свети Николе. Делата на Александар Јанкулоски – Цане од Прилеп се изложувани во сите поголеми градови во Македонија како и во многу градови на поранешна Југославија: Белград, Загреб, Сараево, Љубљана, Ниш, Бања Лука и други, но ги има и на сите континенти, во Америка, Бразил, Германија, Италија, Турција, Романија, Грција, Франција и многу други држави.

В. Н.

### СПОМЕНИКОТ НА МАЈКА ТЕРЕЗА ВО ПУЛА

**Пула:** Уште во текот на подготовките за откривање на овој бронзен монумент, висок над три метра, тежок околу две тони, предизвика голем интерес. Се поставуваа бројни прашања: Кој е инвеститорот? Колкава е инвестицијата, која етничка, политичка, верска, или друга организација е иницијатор и организатор на настанов, со кој се обележани 100 години од раѓањето на Скопјанка Агнес Гонца Бојациу, прочуената хуманитарка, миротворка и милосрдница Мајка Тереза, носителка на Нобелова награда за своите животни определувања и делата сторени на тој план. Одговорот на овие и сите други прашања го добивме на настанот, кој за време на своето траење ги собра и обедини домашните жители Хрвати, Италијанци, како и претставници од сите религии и национални малцинства, интегрирани во животот на овој град. Дознавме дека споменикот се подигнува според големината на животната цел, определбата и стореното на тој план од оваа светица. Донаторот на оваа преубава реплика на скулптурата, излеана во Загреб, чии оригинал ги краси просторите на Ватикан, е скопскиот бизнисмен, градоначалникот на Општина Центар Скопје, Владимир Тодоровиќ, а дело е на реномираниот македонски академски скулптор Томе Серафимовски.

Прашан колку е голем емотивниот момент и причините што местото за својата донација го избрал во Пула, пред преубавата базилика, Морнарничка црква “Госпа од Мора”, Владимир Тодоровиќ одговори: “Детството и младоста поминати во градов создадоа голема мотиваност и емотивен набој за создавање на овој чин на подарување ваков споменик на верниците и останатите граѓани, поради што сум пресрекен.” Патем речено, сестрата на донаторот, Силвана Тофоло, беше членка на МКД “Кочо Рацин” сè до заминувањето, пред некоја година, во својот роден град Скопје. Овој пат и таа беше дојдена да присуствува на настанот. Во својот говор донаторот Тодоровиќ рече: “Би сакал оваа света статуа да ја оствари својата мисија на пријателство и зближување на двата града Пула и Скопје, затоа што пораката на Мајка Тереза беше “Светот не е гладен само за леб, туку и љубов му недостасува!” По овие зборови, донаторот Владимир Тодоровиќ со својот домаќин, градоначалникот на Пула Борис Милетиќ, го открија споменикот, кој според светиот сакрамент го посвети Поречко-пулскиот бискуп, Иван Милован.

Р. Д.

### Подарени 130 тома книги

На иницијатива на Амбасадата на Р. Македонија во Р. Хрватска, а како резултат на континуираната културна соработка меѓу двете земји, на 20 септември годинава во Националната универзитетска библиотека во Загреб беа подарени 130 тома книги од македонската книжевност и култура, од проектот кој со поддршка на македонската влада го реализираше Друштвото на писателите на Македонија.

На свечениот чин Н.Е. амбасадорот Данчо Марковски истакна дека целта на овој проект по своето значење, вид и обем е прикажување на богатата и слоевита слика на дострелите и вредноста на македонската книжевност, култура и традиција од Св. Климент до денес.

По овој настан во рамките на проектот за ширење на македонската книжевност и култура Амбасадата на Р. Македонија ќе подари 130 тома книги и на Лекторатот по македонски јазик на Риечкиот универзитет, катедрата по македонски јазик при Филолошкиот факултет во Загреб и Осиечкиот универзитет.

М. А. В.

### Министерот Димовски на состанок на министри за земјоделство

На 23 ноември годинава министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство Љупчо Димовски учествуваше на отворањето на четвртиот работен состанок на министрите за земјоделство на земјите од Југоисточна Европа кој ќе се одржа во Загреб, Р. Хрватска. Состанокот го отвори хрватскиот министер за земјоделство, рибарство и рурален развој на Република Хрватска и хрватската премиерка Јадранка Косор.

Во своето обраќање министерот Димовски истакна дека земјите од југоисточна Европа поминуваат низ еден од најкомплексните процеси на ова време, интеграцијата во Европската унија.

- Верувам дека нашиот големиот притисок и фокусирањето кон земјоделството и руралниот развој во земјите од Југоисточна Европа ќе ги истакне нашите економии и ќе ја обезбеди толку потребната стимулација за да се покрене бранот на интеграции во Европската унија. Развојот на земјоделските и руралните подрачја и подобрувањето на квалитетот на животот на луѓето во руралните средини се од примарно значење во планирањето на економиите и процесот на развој на нашите земји, каде што поголемиот број население живее во руралните подрачја – истакна министерот Димовски.

Република Македонија верува во соработка со цел да се подобри земјоделството и руралниот развој. Во изминатиов период Република Македонија покажа значителен напредок на полето на земјоделството и руралниот развој. Политиката во овој сектор е усогласена со барањата на Европската Унија. Министерот Димовски додаде дека имплементацијата на ИПАРД програмата започна во декември 2009, откако Комисијата ни го додели правото да управуваме со мерките “Инвестиции во земјоделските стопанства”, “Инвестиции во преработувачките капацитети” и “Диверзификација на руралните економски активности”.

- Знаеме дека имаме одговорност едни кон други и дека имаме многу заеднички предизвици, а едни од нив се оние со прекугранична природа. Затоа, создадовме алатка, регионална иницијатива, Постојаната работна група за регионалната соработка. Преку работата на SWG, можеме да се фокусираме поинтензивно на прашањата од земјоделството и руралниот развој, да ги идентификуваме заедничките потреби и интереси и да дејствуваме според нашите потреби за градење на капацитетите – заклучи министерот Димовски.

М. А. В.

### Иваноски со претставници на “Агрокор”

Заменик-министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство Перица Иваноски на 6 октомври годинава во Струмица се сретна со претставници на хрватскиот “Агрокор”.

На средбата се разговараше за напредокот на изградбата на откупно-дистрибутивниот центар на “Агрокор” во Струмица.

МИА

### Македонија и Хрватска имаат плодотворна соработка во културата

Македонија и Хрватска имаат одлична и плодотворна соработка во сите дејности во областа на културата. Реализирани се поголем број проекти, а соработката ќе продолжи и натаму, на 9 ноември во Скопје оценија министрите за култура на двете држави Елизабета Канческа-Милевска и Божо Бишкупик. Тие на 9 ноември годинава во Музејот на современа уметност во Скопје ја отворија изложбата на цртежи од хрватски автори.

- Ќе продолжиме со плодотворната соработка и се надевам дека и следната година, како и досега, ќе реализираме голем број проекти. За следната година планираме соработка во сите дејности – размена на изложби, концерти, учество на фестивали, поетски читања, изјави Канческа-Милевска по средбата со нејзиниот хрватски колега.

Двајцата министри на средбата во Министерството за култура разговараа и за буџетите за култура за идната година, при што министерот Бишкупик истакна дека кај нив се планира помал буџет од лани, но оти нема да трпат проектите и програмите на живата култура, туку ќе се намалат средствата за инвестициско одржување.

МИА

### Средба Иванов – Јосиповиќ

Македонија и Хрватска немаат отворени прашања. Политичките и економските односи меѓу двете земји се одлични и соработката треба да продолжи во таа насока, оценија претседателите на Македонија и Хрватска Ѓорге Иванов и Иво Јосиповиќ на средбата во Сплит на 15 ноември годинава пред официјалниот почеток на 12. Конференција на хрватската академска истражувачка мрежа – CARNET CUC 2010.

Освен за билатералните односи, Иванов и Јосиповиќ разменија мислења и за евроинтегративните процеси, како и за состојбите во регионот. Притоа беше потврдена успешната соработка во НАТО, а нагласена беше и конструктивната политика на двете држави што резултира со позитивна атмосфера во регионот.

Двајцата претседатели разговараа и за проекти со кои ќе продолжи добрата економска соработка како што е инфраструктурното поврзување на Јадранската магистрала со Коридорите 8 и 10.

МИА

### Богданци се збратими со Калиновац



На 15 октомври 2010 година општина Богданци се збратими со хрватската општина Калиновац.

- Целта на збратимувањето е воспоставување културни и економски врски меѓу граѓаните на Република Македонија и граѓаните на Република Хрватска, изјави Орце Ламбевски од Заедницата на Македонците во Република Хрватска, која заедно со Амбасадата на РМ во РХ го иницираше предлогот за збратимување меѓу двете општини.

Општина Калиновац е во состав на Копривничко-крижевачката жупанија. Се наоѓа на северниот дел од Хрватска во областа Подравина, близу границата со Унгарија, што е голема предност за развој на стопанството. Минатата година Копривничко-крижевачката жупанија остварила извоз од 261 милион долари наспроти увоз на 242 милиони долари или 19 милиони долари суфицит. Соработката со општина Богданци се темели на сличните стопански специфичности, пред сè земјоделското производство, сточарството и меѓуграничната соработка со Република Грција.

Советот на општина Богданци смета дека ова е поволна база за соработка во подготовка на заеднички проекти што овозможуваат пристап до европските фондови за развој.

Документот за збратимување, во присуство на Н.Е. амбасадорот на Р. Македонија во Р. Хрватска, Данчо Марковски, го потпишаа началникот на Калиновац, Бранко Собота и градоначалникот на Богданци, Ристо Ичков.

М. А. Вујаклија

### Шеснаесетти „Денови на македонската култура“ во Осиек Во знакот на раѓањето на Димитрија Миладинов (1810-1862)



Шестогодинешната програма на “Деновите на македонска култура” во Осиек во својот фокус го имаше македонското народно творештво како претставување на убавината и богатството на културата на Македонија создавана и негувана со векови. И не случајно. Настојувањето да се промовира македонското народно творештво оваа година е во знак на одбележување на големиот јубилеј – 200 години од раѓањето на Димитрија Миладинов, македонски народен преродбеник, поет, учител, публицист и научник, собирач на народни умотворби и основач на македонската етнографија.

#### Четири месеци – четири програмски богати содржини

Одбележувањето на шеснаесеттите “Денови на македонската култура” во Осиек оваа година започна на 15 септември 2010 година, со прекрасниот “Концерт за мрак и душа” на Блаже Богев, гостинот-пејач од Кавадарци, Република Македонија. Овој естраден уметник еден е од најпознатите тиквешки интерпретатори на убавата македонска народна песна со карактеристичен глас и богата музикалност. Неговата биографија е исполнета со фестивалски настапи, телевизиски гостувања и концерти како во Македонија така и надвор од неа. Професионалниот репертоар со кој се претстави пред осиечката публика содржеше народни напеви од нашата Македонија со кои ги разгали срцата на присутните.

На 24 октомври, МКД “Браќа Миладиновци” го организираше Роденденскиот концерт насловен како “Секции на Друштвото и гости”. Значењето на културниот аматеризам и овој пат дојде до својот полн израз: како промотор и афирматор на автентичноста на нашата култура и културен идентитет, МКД “Браќа Миладиновци” со својата богата програма уште еднаш пред осиечката јавност и гостите од градот и пошироко ги претстави активностите на своите секции, од најмладите “Бисерчиња” и “Мал танец”, преку ансамблот “Т’га за југ”, до сениорите вклучени во етно секцијата “Везилки”,

готвачката секција, хорот “Вардарки” и фолклорната група “Толем Танец”.

Вовед на концертот беше исполнението предворје на Домот на Хрватската војска, со богатата изложба на етно секцијата “Везилки”.

Во своето уводно обраќање до присутните гости, меѓу кои беа и претставниците на Осиечко-барањската жупанија, Свјетлана Рауш и Градот Осиек, Љерка Хедл, и претставниците на македонското национално малцинство, за Осиечко-барањската жупанија Драгољуб Сиљановски, за Градот Осиек Марија Чинчурак и за Вуковарско-сремската жупанија Бранко Атанасовски, претседателката на МКД “Браќа Миладиновци” Јагода Тренеска-Цветичанин ги истакна не само заложбите на Друштвото за зачувување на македонските културни вредности, за што доби признание од градот Струга, туку и неговите напори за промовирање на мултикултуралноста и мултиетичноста на Друштвото за што беше наградено со “Печатот на градот Осиек” во 1999 година. Притоа таа додаде дека во изминатите години на роденденските концерти продефилираа многу гости од Осиек, од други градови на Хрватска, но и бројни гости од Македонија.

Програмата на вечерта ја отворија најмалите членови на Друштвото: “Бисерчињата” на Друштвото му го честитаа роденденот со песничката “Роденден” со солистот Давид Ѓорѓиевски. Групата обогатена со учениците по македонски јазик кои наставата ја следат во ОУ “Вијенац” во Осиек потоа настапи со драмата “Леб, лепче, лепченце”. Во минутите кои следеа, децата ја развеселија публиката со своето знаење на македонскиот јазик и глума, но и со сплетот македонски ора со кои се претстави “Малиот Танец” за што добија голем аплауз од присутните.

Домаќините ја продолжија програмата со “Вардарките” под диригентската палка на Слободан Цветичанин. Се редеа песните “Ој, Вардаре македонски”, “Никнало цвеќе шарено”, “Каранфило моме”, “Пошла мома на вода” и “На Струга дуќан да имам”. Овој дел од манифестацијата го заокружи инструменталната секција “Т’га за југ” на МКД “Браќа Миладиновци” во состав: Дејан Чинчурак – обоа, Кирил Наумов – виолина и Анте Блажевиќ – клавијатури, кои ја разгалија публиката со изведбите на неколку македонски виртуозни ора во нови преработки.

По нив настапија гостите. Први беа Хрватското културно уметничко друштво “Бели Манастир” од Бели Манастир, кој се претстави со познатите барањски танци и со звуците на тамбурашите. Нивните богати и колоритни носии на публиката и ги доближија боите на плодната рамница и темпераментот на Барањците. Потоа, настапи претставничката на секцијата “Естрадно пеење” при Организацијата на музички естрадни изведувачи “ОГИ” од Осиек, младата Јосипа Мијачанк која воедно ја посетува и наставата по македонски јазик. Таа емотивно и топло ја отпеа песната “Боже брани ја од зло” на Тоше Проески во спомен на младиот пејач. За крај настапи пејачката група – претставници на Хрват-



ското културно друштво “Подгорачани” од Подгорач со сплет песни од Славонија и веселиот тамбурашки оркестар под водство на Дејан Кучиќ. Кулминацијата на вечерта беа настапите на фолклорната група “Толем Танец” на МКД “Браќа Миладиновци” со два танца, “Водарки” и “Жетварки”, во кореографија на Андрија Ижа. Овие танци прикажуваат исечоци од секојдневниот живот на девојките и младите воопшто, односно одењето по вода (љубовните средби) и летната жетва.

Водителка на настанот беше Тинка Барбутова – Крстева, учителка по македонски јазик во Загреб, која се погрижи целиот настан да биде проследен со симпатична нарација со која ги поврзуваше вековите и современото македонско живеење.

Настанот заврши со големо оро на сите присутни во салата на звуците на прекрасната песна “Македонско девојче”.

Програмата на “Деновите на македонска култура” продолжи во ноември со проекција на македонски филмови на 18 и 19 ноември, и со претставување на проектот на Владата на Република Македонија – Сто и триесет томови “Македонска литература од Климент Охридски до денес” на 8 декември 2010 година. Проектот ќе го претстави амбасадорот на Република Македонија во Република Хрватска, Данчо Марковски збогатено со предавањето на проф. Благоја Јовановски, првиот претседател на МКД “Браќа Миладиновци” од Осиек.

За овие два настани, читајте во следниот број на “Македонски глас”.

Јулијана Тешија



## 11 Октомври прославен и во Хрватска

### Честитка на претседателот Иванов по повод 11 Октомври

Претседателот на Република Македонија Ѓорге Иванов по повод 11 Октомври – Денот на вооруженото востание во Република Македонија упати честитка до граѓаните на Република Македонија.

- Денеска со особена гордост го прославуваме Денот на народното востание. Пред 69 години кревајќи се против фашистичката оска на злото и преку вооружено востание македонските граѓани уште еднаш ги потврдија своите слободарски традиции. Кревајќи се против фашизмот македонските борци застапаа рамо до рамо со сиот правдољубив и демократски свет. Благодарение на 11 Октомври и на долгата и макотрпна борба која следеше се удрија темелите на независна Македонија што беше потврдено и со Првото заседание на АСНОМ. Припомнувајќи си на борбата во минатото и слободарските традиции токму на овој празник потсетуваме дека Македонија, била, е и секогаш ќе биде на страната на прогресот, демократијата и слободата. Оттука нашето членство и припадноста во НАТО и Европската Унија е сосема природно и заслужено.

МИА

**Спалит:** Празникот 11 Октомври, кој пред 69 години ни донесе пресвртница и остави длабоки траги и корени во понатамошната и најновата македонска историја, беше пригодно одбележан во седиштето на МКД “Македонија” од Сплит.

Денот кога Македонија со тогашната КПЈ официјално пристапи во антифашистичката коалиција, токму во времето кога фашистите ја достигнуваа својата кулминација, денот кој ќе биде темел за формирање на македонската државност, каде ќе бидат признаени и препознати сите државни атрибути на една современа држава, како што се името, јазикот и народот на една држава.

Овој празник е континуитет на 2 Август на 1903 и на 8 септември 1991 година, како круна на долгата и богата македонска историја за нејзиното целосно осамостојување.

На овој ден ги споменуваме за сите оние кои ги дадоа животите за слободна Македонија.

М. Г.

**Пула:** Со свечена академија одржана на 11 октомври во Пула беше обележана 69-годишнината на Антифашистичкото востание на македонскиот народ, кое го организираа Советот на Македонско национално малцинство на Град Пула и Македонците што живеат и работат на овие простори. Академијата се одржа во атрактивниот простор во центарот на градот. Најнапред, вокалниот состав “Ленка” ги испеа химните на Р. Македонија и Р. Хрватска, како и свечената песна “Истро земљо”. Поздравни воведни зборови упатени кон присутните гости, од локалната самоуправа како и претставниците



на националните малцинства упатија: претседателката на Советот на Македонско национално малцинство на Град Пула, Мирјана Дика Дужман и Жупанискиот претставник на Македонското национално малцинство во Истарска жупанија и претседател на МКД “Кочо Рацин”, Тодор Брдарски. За значењето на овој историски револуционерен празник на македонскиот народ, зборуваше Кирил Талески, по што се одржа пригодниот настап на членовите на МКД “Кочо Рацин”.

Р. Д.

**Задар:** Се собравме на 11 Октомври во Друштвото да го прославиме овој светол македонски празник. За значењето на празникот говореше претседателката на МКД “Билјана”, Мирјана Мајиќ. Гости на вечерта беа Серѓо Мичиќ, претседателот на ЗДЗ и Жељко Иванчевиќ, претседателот на месниот одбор Вишњик. Членовите празникот го прославија со полна трпеза. Немаше што немаше на масата: благо, солено, сукано и многу, многу други македонски специјалитети. Веселбата траеше долго, а се почастивме и со македонска Мاستика.



“За многу години нека ни е светол денов”, рече Мирјана Мајиќ.

Е. Л.

## УЧЕНИЧКА СТРУЧНА ЕКСКУРЗИЈА

Основното училиште “Центар” и МКД “Илинден” од Риека организираа екскурзија за учениците од дополнителната настава на македонски јазик по бисерите на Македонија



Пред тврдината Кале

Од 20 до 24 октомври годинава Основното училиште “Центар” од Риека, во кое се одржува дополнителна настава за учениците од македонското национално малцинство во со-организација со МКД “Илинден”, организираа ученичка стручна екскурзија во Македонија. Учениците ги предводеа директорката на училиштето, Недељка Дебелиќ, учителката Наталија Левковска и една од родителките, Ружица Полиќ. Во училиштето во кое наставата је следат 15 ученици, на екскурзијата заминаа 13 деца на возраст од 9 - 13 години.

Ова успешно патување по “Бисерите на Македонија”, како што го нарече директорката Дебелиќ, на радост на учениците, а особено на родителите, мина со незаборавни доживувања за овие мали македонски ученици во далечната и првата татковина на нивните родители. Сета оваа радост најубаво се виде кога родителите ги дочекаа децата од нивното прво патување без нив, со солзи радосници и со желби да ги прегрнат, а тие да им го кажуваат за нивното патување.

Возбудата можеше да се види и на лицата од водителките. Накусо ги информираа родителите за екскурзијата, иако и тие, како и децата, беа доста уморни. Патувањето заврши на задоволство и на едниите и на другите среќно и радосно.

Неколку дена потоа, на мое прашање директорката Дебелиќ ми рече дека ова патување од 500 км низ Македонија е едно од најубавите доживувања во нејзината кариера. Низ Македонија, низ западниот и централниот дел, не само кај децата туку и кај неа оставија трајни сеќавања запознавајќи се со убавините на македонската културна традиција.

“На ова прво наше патување по Македонија ги посетивме градовите Скопје, Тетово, Гостивар, Кичево, Охрид, Ресен, Битола, Крушево, Прилеп и античкиот град Стоби. Во Скопје бевме на тврдината Кале, манастирот Св. Пантелејмон, црквата Св. Спас, Камениот мост, споменикот на Мајка Тереза, скопската Стара чаршија и други скопски знаменитости. Потоа, патот не водеше кон Тетово во Шарената Алаца Џамија, една од



Пред црквата Св. Пантелејмон во Скопје

најубавите џамии на Балканот, каде посебно бевме примени. Во Кичево децата ги воодушеви “пензинираниот” Киро. Доцна навечер стигнавме во Охрид, па иако уморни излеговме да ја разгледаме чаршијата. Следниот ден прошетавме по ѕидовите на Самуиловата тврдина, ги посетивме црквите Св. Климент и Пантелејмон, Св. Богородица – Перливалепта, амфитеатарот и црквата Св. Јован Богослав – Канео, каде што бевме воодушевени не само со прекрасната местоположба на црквата, која како да е насадена над езерото, туку и со пречекот од младата домаќинка кустос со која децата брзо се спријателија и побараа да им говори на македонски.

Во основното училиште “Братство и единство” во Охрид, кое има 1500 ученици, се сретнавме со учениците и учителите, воспоставивме контакти, а потоа со четири нивни ученици продолживме да го разгледуваме градот. Во црквата Св. Софија во која настапуваат познати светски уметници, една од домаќинките со виолина во црквата ни изведе краток “концерт”.

Водачот Љупче Јузмески, еден е од најпознатите македонски туристички водичи и кој не придружуваше на целото патување, потоа не качи на Галичица од панорамскиот простор да ги погледнеме езерото, далечната Албанија, Охрид, Струга и целата околина. Потоа се спуштивме на Св. Наум. Тоа е едно од најубавите места на светот. Особено убавата природа, па манастирските пауни, бунарот во кој фрламе парички, прекрасната манастирска архитектура, погледот кон езерото што посебно ги воодушеви децата. Повторно преку Галичица и еве не на Преспанско Езеро. Во Отешево – туристичка и рибарска идила, мрежи, чадори од трски на плажите, долги песочни плажи на кои завршуват езерските далги и многу чамци. Ја погледнавме и тромеѓата Македонија, Албанија и Грција. Чичко Љупче не доведе во Ресен, најпознатиот град во Македонија по производство на јаболка, не почести со нив и продолживме за Битола.

Битола е втор град по големина во Македонија. Убав град, убави споменици, ја разгледавме чаршијата, па навративме во Хераклеа. Фотографиравме како и на сите досегашни разгледани места, па продолживме за Крушево. Градот Крушево, кој се наоѓа на надморска височина од 1.400 метри, не воодушеви. Особено неговата положба и куќите како да се посадени на столбови. Го посетивме гробот на незаборавниот македонски и светски



На Плаошник

идол Тоше Проески и музејот, каде ни беше раскажано како е создадена и бранета Крушевската република.

Во попладневните часови стигнавме на договорениот ручек во Прилеп, во ресторанот “Македонска куќа”, во која за малите гости посебно беше подготвен прилепски ширден и колачиња, со што бевме презадоволни.

Патувањето го продолживме кон Стоби, познат археолошки локалитет во Македонија, па ги разгледавме театарот, епископската базилика, цивилната базилика, централната базилика, термите (тогашно централно греење), Теодосиевата палата, крштелницата... Потоа се вративме во Скопје.

Патот од Риека до Скопје и назад од малите патници беше следен со љубопитност како ќе мине нивното прво авионско патување. Сите се сместија покрај прозорците, а особено беа изненадени од капетановата вест за брзината, висината и ниската температура во текот на летот.

За крај, што да се каже за децата: извонредни, тивки, драги, меѓу себе пријателски се однесуваа, се помагаа, секогаш за сè ја контактираа својата учителка, која посебно се грижеше за сè што им беше потребно. Воедно, на оваа екскурзија учениците ја искористија можноста да го споредат теоретското знаење со стварната Македонија, ни изјави директорката Дебелиќ.

На екскурзија патуваа: Тереза Коларик, Марија-Хелена и Ана Беовиќ, Марина Маџероли, Барбара Динев, Марта Давчев, Јелена Прга, Сара Ѓорѓевиќ, Викторија Калиќ, Ивана и Ловре Мештровиќ, Дариа и Лука Полиќ.

Владо Настески



Во Св. Софија со охридските другарчиња

## Спомен обележје за Тоше

*Уште едно место во Хрватска каде ќе се собираат луѓето од добра волја и ќе му се поклонат на македонскиот музички ангел Тодор Проески – Тоше*



На 16 октомври годинава во Нова Градишка се случи еден несекојдневен настан. Беше отворено Спомен обележјето на македонската поп ѕвезда ТОШЕ ПРОЕСКИ, во координација со Амбасадата на Република Македонија во Република Хрватска и општината Нова Градишка. Прекрасниот споменик е поставен на платото пред Електротехничкото училиште. Автор е Винко Грачиќ кој без надомест го направи овој споменик.

На отворањето присуствуваа околу тристотина луѓе: дипломатски и републички претставници, членови на Заедницата на Македонците во Р. Хрватска, фанови на клубовите на Тоше и граѓани на Нова Градишка.

Претходниот ден во католичката црква на ова пилоторско гратче во Славонија протојерејот Кирко Велински во името на Македонската православна црква одржа миса за Теодор Тоше Проески. А тој ден во Нова Градишка пристигнаа и македонските маратонци, кои откако се поклонија на местото каде што пред три години во сообраќајна несреќа својот живот го загуби Тоше, продолжија да трчаат до Крушево.

Спомен обележјето го открија амбасадорот на РМ во РХ, Н.Е. Данчо Марковски и градоначалникот на Нова Градишка, Јосип Вуковиќ, кои истакнаа дека овој

Докторката Тереза Гргиќ заедно со Амбасадата на Р. Македонија во Р. Хрватска е најзаслужната што во Нова Градишка е поставено спомен обележјето на Тоше Проески.

- Иако целиот живот живеел во среќен брак каде Господ не даде да имаме деца, како докторка се борел за секој живот. Така и за Тоше. Можеби малку повеќе се борел за неговиот живот затоа што и јас и моите внуци од братот ги обожувавме неговите песни. Но, Господ е еден и Тоше како ангел одлета во небото, вели г-ѓа Гргиќ.

По една година од трагичниот настан докторката Тереза воспоставува контакт со советникот министер на Амбасадата на РМ во РХ, Стојан Руменовски, и така почнуваат првите преговори за спомен обележјето на Тоше во Нова Градишка. Подоцна иницијативата ја презема сегашниот амбасадор на Македонија во Хрватска, Данчо Марковски. Во тоа се вклучи и фондацијата “Тоше Проески”.

- Потоа, почна и Маратонот Нова Градишка – Крушево во кој сесрдно се вклучив. Нема никогаш да заборавам кога македонските маратонци минатата година дојдоа овде и плачеа како деца. Така падна идејата да направиме спомен обележје за Тоше и околу него ќе трчаме. Направивме Иницијативен одбор: амбасадорот Марковски, Јосип Вуковиќ, градоначалникот на Нова Градишка, Крмпотиќ, директорот на Електротехничкото училиште Јосип Крпотиќ и јас. Бидејќи Винко Гргиќ е еден од учениците што матурирал во ова средношколска установа со задоволство прифати без никаков надомест да го направи спомен обележјето за Тоше, вели г-ѓа Тереза.

- Како се чувствувавте денес кога се отвори спомен обележјето на Тоше?

- Ja sam vjernik. I evo, nakon tragedije koju sam imala prije godinu dana kad mi je umro moj suprug, sva bol je u meni. Teško mi je, ali zadovoljna sam što ćemo imati jedno mjesto u mojem gradu gdje ćemo tom mladom čovjeku odavati poštovanje.

споменик ќе биде уште едно место во Хрватска каде ќе се собираат луѓето од добра волја и ќе му се поклонат на македонскиот музички ангел Тодор Проески – Тоше.

- Izašavši izvan granica svoje Makedonije on je postao zajednički simbol svih nas. Stoga, spomen obilježje u Novoj Gradišci, predstavlja još jednu okosnicu koja spaja mlade generacije naših dviju zemalja. Poštovani građani Nove Gradiške: Iskreno se nadam da će otkrivanje ovog spomen obilježja u vašem lijepom gradu predstavljati mjesto odakle će se osim Maratona Nova Gradiška – Kruševo, kretati i kulturno povezivanje dvaju gradova i prijateljskih naroda, рече Н.Е. Данчо Марковски.

Пред тристотината присутни на настанот се обрати и градоначалникот на Загреб, Милан Бандиќ, кој вети дека ќе направи сè, една улица во хрватската престолнина да го носи името на предвреме починатиот македонски славеј.

Потоа, општината Нова Градишка во ресторанот “Максимилијан” приреди прием за поканетите.

Во вечерните часови во Спортската сала на Електротехничкото училиште во Нова Градишка се одр-



жа концерт на кој настапија Наум Петрески, Сандра Шушнјар, Антонија Шола и КУД “Македонија”.

“Ве сакам сите!” пишува на споменикот на Тоше во Нова Градишка, а ќе го сакаат сите не само на овие балкански простори, туку и пошироко. Од единствена причина: таков глас и талент се раѓа многу ретко.

Текст и слики:

Марина Апостоловска – Вујаклија

### Тодор Тоше Проески (1981-2007)

Македонската музичка звезда Тоше Проески на 16 октомври 2007 година загина во сообраќајна несреќа на автопатот Загреб – Липовац, кај местото Нова Градишка во Хрватска. Неговите сопатници Лилјана Петровиќ и Горѓе Горѓевски се здобија со телесни повреди. Тој ги објави албумите “Синот Божји” (2000), “Некаде во ноќта” (2001), “Ако ме погледнеш в очи” (2003), “Ако ме погледаш у очи” – верзија на српски јазик (2003), “Ден за нас” (2004), “Дан за нас” – верзија на српски јазик (2004), “По тебе” (2005), “Пратим те” – верзија српски јазик (2005), “Божилак” (2006), “Игри без граници” (2007) и “Игре без границе” – верзија на хрватски јазик (2007), а изведуваше и голем број странски хитови. Тоше беше амбасадор на добрата волја на УНИЦЕФ, а постхумно е прогласен за почесен граѓанин на Македонија. Тоше Проески е роден на 25 јануари 1981 во Крушево.

## Денови на македонската култура во Задар



Деновите на македонската култура во Задар започнаа на први октомври годинава. Главен настан беше отворањето на изложбата “Роднокрајски записи” на д-р Никола Грозданоски – Коле, која беше поставена во еден прекрасен простор – “Научна библиотека – Задар”. Рефлекторите поставени на ѕидовите и таванот ги прикажаа прекрасните слики.

На отворањето најнапред говореше заменичката на управникот на библиотеката, Маријана Сенкиќ, која нагласи дека библиотеката долго соработува со МКД “Билјана”, а потоа ги поздрави присутните и претседателот на Заедницата на Македонците во РХ, Ангел Митревски, сликарот д-р Никола Гроздановски, проф. д-р Васил Тоциновски и претседателката на МКД “Билјана”, Мирјана Мајиќ. Претседателката Мајиќ поздравувајќи ги гостите, и се заблагодари на Сенкиќ на соработката при реализацијата на програмата, а воедно ги поздрави и Серѓо Мичиќ, претседателот на “Задарското дијабетичко здружение”, секретарката на “Матицата на Задраниите”, Гурѓица Андровиќ, присутните новинари и сите останати, како и членовите на “Билјана”: Надица Жампера, Михаило Кузевски и Драган Јакимовски за несебичното залагање околу поставувањето на изложбата.

Музичката програма ја остварија Иван Андријевиќ на кларинет, кој изведе сплет македонски песни, а изведбата на “Јовано, Јованке” ги воодушеви сите присут-



ни. Мирјана Мајиќ читаше своја поезија, стихови на Еми Лонгин и Елизабета Петровска.

По убавата поезија, претседателката Мајиќ го претстави д-р Никола Гроздановски, по што тој самиот говореше за своето творештво, својата уметност... Проф. д-р Васил Тоциновски потоа говореше за изложбата и ликовното творештво на Н. Гроздановски. На крајот на отворањето на изложбата се обрати претседателот на Заедницата на Македонците во РХ, кој отворајќи ја изложбата, рече дека не само во “Научната библиотека – Задар”, туку и во самиот град Задар, навистина се чувствува како дома.

Во вториот дел на манифестацијата “Денови на македонската култура”, на 16 октомври годинава, во големата сала на хотелот “Иж” се одржа вечер на “Песни и поезија – македонска вечер”. За музичкиот дел од програмата беше задолжен Иван Андријевиќ, кој секогаш изненадува со ново обработени македонски песни и ора за кларинет. Но, пред неговиот настап претседателката на МКД “Билјана”, Мирјана Мајиќ ја поздрави Ингрид Античевиќ-Мариновиќ, и и се заблагодари на нејзиното присуство на манифестацијата, иако таа како собраниска застапничка и претседателка на задарскиот СДП нема многу слободно време, по што одекна голем аплауз. На настанот беа присутни и: Анита Гражан-Мартиновиќ, Серѓо Мичиќ, претседател на ЗДД, Иво Бачиќ, претседател на “Матицата на Задраниите”, проф. Сабина Ѓласовац, како и претставниците од сите национални малцинства во Задар. Мајиќ рече: – Да работиме заедно уште повеќе и уште посилено! Им се заблагодарувам на претставниците на медиумите што не следат на сите манифестации и воедно, му се заблагодарувам на Советот за национални малцинства при Владата на РХ за финансиската потпора, како и на членовите: Надица Жампера, Јелена Петровиќ и Драган Јакимовски. Оваа вечер ја посветуваме на нашата и вашата пејачка икона Тоше Проески, кој токму на денешен ден трагично го загуби својот млад живот. Ве молам, да му оддадеме почит со едноминутно молчење.

Програмата понатака течеше спонтано – имаше од сè по малку и за сечиј вкус: поезија, песни, а дружењето продолжи покрај трpezата полна со вкусни домашни делиции и пијалоци.

Еми Лонгин

## Борис Темоски, претседател на невладината организација “Не – има” Јазикот е основата на идентитетот на секој народ

*При посетата на летното училиште на Шолта, Темоски говореше за проектите што ги организира “Не-има”*

**Б**орис Темоски, претседател на невладината организација “Не – има” од Прилеп, дојде во посета на Летното училиште на Шолта. Последните три години ангажиран е околу контактите со претставниците на Македонците од Грција, Бугарија и Албанија кои се жалат во врска со своите права. Додека Македонците од Хрватска печатат книги, имаат училишта на мајчин јазик, радио емисија и ги уживаат правата кои произлегуваат од хрватската законска регулатива кога се во прашање националните малцинства, на Македонците од соседните земји на РМ им недостасуваат многу нешта.

- Вклучувањето во Летното училиште на Шолта на ученици од Бугарија, Албанија, Србија, а планиравме и од Грција, го започнавме со проектот “Се запознаваме со нашето потекло” каде заедно со НВО “Не –има” конкурираме. Сороботуваме со Секторот за дијаспора при македонското Министерство за надворешни работи. Лани проектот беше оценет како еден од најдобрите и се надеваме дека ќе го продолжиме, вели Темоски, кој од Прилеп допатува на Шолта за да на лице место согледа како функционира Летното училиште.

- Јазикот е основата на идентитетот на секој народ. Училиштето е многу битно и во оваа насока македонската Влада пред четири години се заинтересира за проектот. Така беше подржан проектот, во кој се вклучија и Македонци од Бугарија, Албанија, Србија и БиХ. Во најава е и Летна школа на македонски јазик и во Охрид, а секако Летното училиште на Шолта останува да се негува и развива понатаму, вели Темоски.

Инаку, НВО “Не – има” постои од 1994 година и е формирана за национално, културно и европско интегрирање на македонскиот народ. Се занимава со проекти од културната поврзаност и со идентитетот на македонскиот јазик. Досегашни познати активно-



сти на невладината организација се Семакедонските Дионови игри, Олимписките игри на млади Македончиња од Балканот во повеќе спортови, потоа Семакедонско честување на раѓањето на Гоце Делчев, кое се претвори во семакедонски собир кој се организира 10 години, каде секогаш се одржуваат тематски конференции за континуитетот на македонското писмо, јазикот и архитектурата.

- Воедно работиме на проекти за изучување на македонски јазик во Албанија, Грција и Бугарија на ниво на курсеви и други активности. Идејата сакаме да ја прошириме и во Србија и во Турција. Нашата проценка е дека јазикот е основата на идентитетот и мораме да го негуваме, потенцира Темоски. Во Прилеп веќе осум години се одржува посебна академија на таа тема, благодарение на што се собираат многу информации за постоењето на македонскиот јазик темелени на научна основа. Во оваа насока од капитално значење се трудовите на Васил Иљов, потоа на Тендов и Бошковски за текстот од каменот на Розетата. Трудот на Илија Ристевски за македонската етимологија на божествата од Олимп и етимологијата на многу зборови од Илијадата и Одисејата.

Милена Георгиевска

## Давор Шишак И Македонија и Хрватска се мои татковини

*Тој е успешен деловен човек во Хрватска, а минатата година е прогласен за најдобар застапник со најголем процент на продадени Сузуки возила*



Гкопјанецот Давор Шишак веќе 18 години живее во Хрватска каде е успешен деловен човек. Директор е во застапништвото на Сузуки возила во шибенско-книнската жупанија. По мајка Македонец, по татко Хрват, првите децении од животот ги минал во Скопје, каде завршил основно и средно образование и Виша економска школа. Негово маало е Кисела Вода од каде носи прекрасни спомени, кои засекогаш ќе останат втиснати во неговото сеќавање.

Го прашавме како ја доживува Хрватска, но и родната Македонија, а тој ни вели:

- Кога сум во Хрватска ми недостасува Македонија. Таму ми помина младоста и, сепак, Македонија ја чувствувам како своја земја. Но, од друга страна, доволно време

сум во Хрватска за да можам и оваа земја да ја чувствувам како своја. Така, и двете земји сега ги доживувам како мои татковини.

Она што е интересно и што предодредува како човек ќе биде прифатен на некое место, на некој начин, е неговиот идентитет. Тоа го почувствувал и Давор на своја кожа.

- Во Македонија без на некој начин странец поради моето презиме, иако македонскиот јазик ми е мајчин јазик, на кој сум се школувал. А овде во Хрватска, пак по говорот ме препознаваат дека не сум чист Хрват. Но, тоа се разбира не е пречка за луѓето овде убаво да ме прифатат”, додава Шишак.

Давор во Македонија се чувствува како Македонец, таму му живеат родителите, сестра му, внуката Миа, роднините на мајка му Злата и сестра на татко му Иван. Корените по таткова линија ги влече од околината на Шибеник, а во овој хрватски град живее последните неколку години. Пред тоа живеел и работел во Сплит. Летниот одмор го поминува во семејната куќа на Бол на Брачкаде каде се собира целото семејство: татко му, мајка му, сестрата Антонија, внуката Миа. Давор е татко на две ќерки Ива, која студира во Загреб и петтгодишната Тиа, на кои посебно е горд.

Воспитуван во духот на почитување на сите вери, во текот на животот стекнал многу пријатели како во Македонија, така и во Хрватска. Посочувал дека она што најмногу му недостига овде се неговите пријатели од Македонија, кои вели ги има во не мал број, а секако на прво место му се роднините.

- Исто така, ми недостасува и скопската шема, народната, особено староградска македонска музика и забавната музика. А храната, да не ви зборувам. Ајварот на мајка ми Зора и нејзината туршија, доброто овчо македонско сирење и лута пиперка. Всушност, ми недостига целата македонска кујна. Овде готвам гравче тавче, кои го обожуваат моите пријатели Хрвати. Се знае кога доаѓаат кај мене, секогаш на масата треба да го има гравчето, ни раскажува Давор Шишак.

М. Георгиевска

## СТИЛИСТИКА (трет дел)

### АДМИНИСТРАТИВЕН СТИЛ

**Административниот (официјално-деловен)** стил ја покрива областа на официјално-деловното општење меѓу државите, меѓу институциите во една држава, во рамките на одделните институции, како и меѓу државата и граѓаните, а се пројавува во: меѓудржавни договори, законски акти, официјални соопштенија, документи во организациите и во установите и сл. Потстилови на административниот стил се: **дипломатскиот, законодавно-правниот и деловниот.** Родови на дипломатскиот потстил, кој ја покрива областа на меѓудржавните односи се: договор, спогодба, нота, ултиматум, декларација, поздравен говор и сл. Родови на законодавно-правниот потстил се: устав, закони, укази, решенија, пресуди и сл., а на деловниот - извештај, договор, наредба, објава, автобиографија и сл.

Овој стил се карактеризира со: информативност, строгост, објективност и во овој поглед му се приближува на научниот стил, а разликата меѓу нив се состои во тоа што научниот текст најчесто има потпишан автор, додека во официјалниот документ, ако има потпис, тој е на раководното лице, кое најчесто и не го пишува.

Покрај споменатите карактеристики, административниот стил се одликува со затврдени форми и изрази (често преку формулари), како и со клишеа, на пример: *странка, барател, молител, покана, известие, молба, правно лице* и сл., во рамките на законодавно-правниот потстил.

Од јазичните карактеристики на овој стил треба да се каже дека во областа на лексиката се забележува присуство на терминологија од областа на правото, дипломатијата, војската, администрацијата. Карактеристично е и тоа дека зборо-

вите се употребуваат во нивните основни значења. Потстиловите на овој стил покажуваат некои свои црти. Така, за дипломатскиот потстил се карактеристични зборови-термини, како: *акредитив, коминике, нота, ултиматум* и сл., клишеа: *гест на добра волја; добрососедски односи; конструктивна атмосфера* и сл. Овде се среќаваат и интернационални изрази, преземени од латинскиот јазик, како: *persona grata, persona non grata, status quo, casus belli* и сл. Во овој потстил често се среќава синегдоха, на пример; *Белата куќа за САД, Анкара за Турција* итн. Во рамките на законодавно-правниот потстил се среќава правна терминологија и терминологија сврзана со односот меѓу државата и граѓаните: *устав, закон, алинеја, член, параграф, обвинет, пресуда* итн. За деловниот потстил се карактеристични зборови-термини наречени канцеларизми: *молба, уверение, полномошно, долупотпишаниот, горенаведениот наслов* и сл.

Во областа на морфологијата за одбележување е превладувањето на именките над глаголите, а во врска со именките ќе споменеме само дека и во врска со лица од женски пол што вршат високи функции се употребуваат именки од машки род: *директор, министер, претседател, судија* и сл.

Во областа на синтаксата се забележува дека во многу реченици се изразува задолженост, заповед, препорака. Барањето за точност доведува до повторување на исти зборови, на пример: *обвинетиот е должен... обвинетиот ќе биде приведен... обвинетиот ќе биде ослободен...* Превладуваат сложени реченици со логички ред на дел-речениците. Основна форма на овој стил е пишуваната, но може да се пројави и во говорена – на различни советувања, собранија и заседанија.

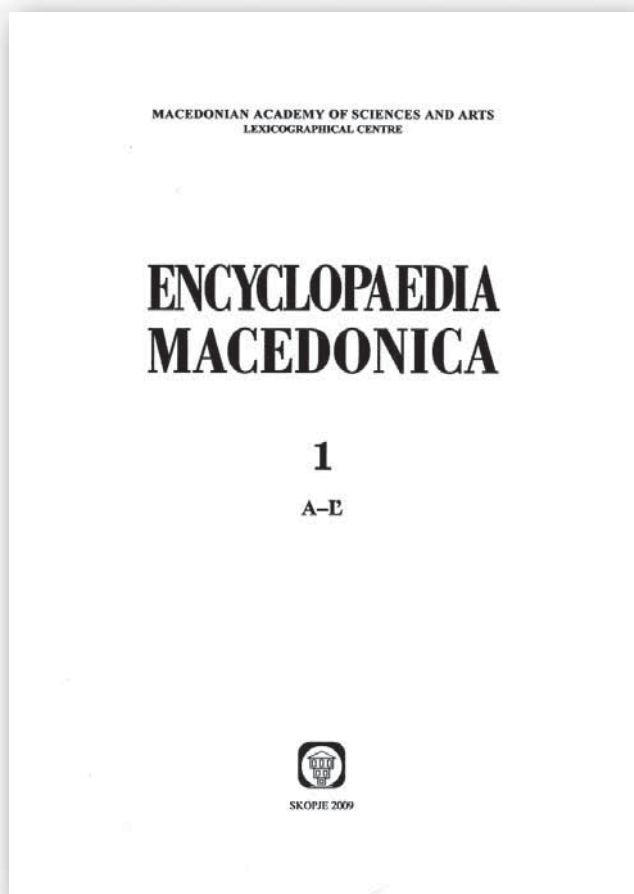
Марија Георгиева-Петриќ  
судски преведувач за македонски јазик

(Според *Македонски јазик*, Просветно дело АД, Скопје, 2001)

**“VIVAT AKADEMIA, VIVAT ENCIKLOPEDIA!”**  
**(“Да живее Академијата, да живее Енциклопедијата!”)**

*Многу врева ни за што! – Или кому му беа потребни тие зловни обезвреднувања и омаловажувања на цел еден научен и соработнички тим на чело со академикот проф. д-р Блаже Ристовски? – Со тек на време Македонската Енциклопедија ќе си го заземе местото во културната историја на Македонија што го заслужува и припаѓа: првична синтеза и сублимација на аргументите и вистините за Македонија!*

**Пишува: проф. Огнен Бојаџиски**



**К**он средината на минатата 2009 г. речиси илегално излегла од печат по скоро петнаесет години мачна и ползена работа “Македонската Енциклопедија” во два тома. И она што претставува невиден куриозитет таа не можела да се купи во книжарниците, туку преку ноќ станал “хит” на интернет страниците! Случајно или не, токму тие денови престојувал во Македонија. Моите пријатели веднаш ми ја набавија, меѓутоа, успеав благодарение на Секретаријатот на Академијата и нејзиниот претседател д-р Г. Старделов да ја добијам како оригинално издание за скоро 100 евра.

Тие денови и недели (крајот на октомври и почетокот на ноември) страниците на македонските

медиуми беа скоро аферашки посветени на “Македонската Енциклопедија”, нејзините содржини, квалитети и слично, а еден од најголемите полемичари и негатори беше проф. д-р Милан Ѓурчинов, кој дури во едно опсежно интервју за македонскиот “Глобус” изјави дека “таа е лажна слика на стварноста”!

Парадоксот на целата таа аферашка и непријатна атмосфера е поразителен: се говори, полемизира и напаѓа едно дело кое воопшто не може да се купи во книжарниците, а македонската јавност единствено може да се запознае со делото преку интернет (моите информатички пријатели ме информираа дека во рок од скоро 3 недели “Македонската Енциклопедија” ја читале и евидентирале над 230.000 корисници! А во книжарниците ја нема и ја нема! Преку ноќ ова епохално дело на МАНУ под редакција на академикот д-р Блаже Ристовски, станало ФАНТОМ! И за што станува збор???

Лексикографијата и енциклопедистиката во македонскиот историско-културен и јазичен простор немаат голема традиција, но има сериозни и креативни примери и траги. Еден од нив е македонската редакција при Лексикографскиот завод во Загреб, која од 1952 година работи под раководство најпрвин на проф. Блаже Конески, а потоа д-р Харалампие Поленаковиќ, сè до 1986 врз прилозите за Енциклопедиите на овој Завод, а особено за Енциклопедијата на Југославија. Тогаш под раководството на Мирослав Крлежа како директор и главен уредник создадени се републички редакции и централна, па веќе во 1956 г. излегле првите примероци на Општата Енциклопедија на Југославија. Крлежа на неколку мсеници на централната Редакција ги дава општите насоки за работата и критериумите, така што тие се и денес, од енциклопедистички аспект, мошне важни и мериторни во таа област.

И денес по толку време нужно е да се истакне дека големиот мислител и енциклопедиски ум Мирослав Крлежа се залага Енциклопедијата на Југославија да се печати на српски (кирилица), словенечки и македонски, уште во 1968 г., за што постои опсежна документација (еден дел е објавен во мојата книга “Крлежа и Македонија”). Но, тоа ќе се случи дури по Крлежината смрт во 1984 година.

Лексикографијата, а особено енциклопедизмот колку и да се залагаат за таканаречен објективизам, сепак боледуваат од одредени слабости на приредувачите и организаторот, но, тие во крајна линија не се пресудни. Пресудно е она што е сторено и објавено, она што останува како плод на умот, трудот и знаењето! А тоа пред се значи да се евидентираат оние појави, оние феномени, оние личности, движења и настани кои пресудно влијаеле и влијаат во растежот и зреењето на еден народ, култура и нација, за да биде израз на субјективната волја во објективните услови на времето и просторот.

Токму затоа, таа врева, тие неаргументирани забелешки, тие обезвреднувања и омаловажувања, цел тој мобинг, повеќе е илустрација на интелектуалната клима и состојбите од социо-психолошки аспект во Македонија, отколку сериозна аргументирана и издржана критика. Особено на проф. А-р Милан Ѓурчинов и неговите “гемиции”!

Ако мојата генерација сонуваше за една цивилизирана, културна и европска Македонија, Македонија како алка меѓу балканските народи, земја на сите нејзини граѓани без разлика на вера и боја на кожата, за една Македонија која ќе ги раскрили своите негирани и фалсифицирани карактеристики и богатства, за едно јаболко на мирот и благосостојбата на Балканот, тогаш “Македонската Енциклопедија” со сите нејзини слабости, неусогласени критериуми, грешки, шаренила и црнила, претставува историски миг на себеосознавањето и облагородувањето.

Тие два тома: историја, култура, творештво од најразлични области на човечкиот гениј, тие трудољубиво и можеби наивно испишани страници, тоа исконско созревање на една нација што имала толку мачна и трагична историја, таа потреба да се каже нешто за себе си, без претерувања, без криенки ни злоба, заслужува пред сè почит, а потоа и големо признание! Зошто ете најпосле, по толку “крвје” (ова не знам на што се однесува) и скитања “нагоре-надолу” победува она “сознание и себепочитување” за кое мечтаеја Пулевски, Шапкарев, Лозарите, Крсте Мисирков, Кочо Рацин и плејада Македонци и пријатели на Македонија, меѓу кои високо место зазема и хрватскиот писател и великан Мирослав Крлежа.

Критиката е нужно потребна, таа треба да облагородува и поттикнува, се разбира таа мора да биде аргументирана и издржана, да води сметка за вложениот труд и за објективноста на истражувачкиот и научен придонес. Сè друго е травестија, лага и паралага во името на себеистакнувањето и квазикритиката!

Добро се сеќавам кога академикот д-р Блаже Ристовски, некаде кон средината на 90-тите доаѓаше во Загреб и контактираше со шефовите во Лексикографскиот завод (Т. Ладан и други) и кога молеше, навистина молеше, за полесни финансиски услови

за откуп на лексикографските единци за Македонија. За жал, не наидувааше на разбирање, а времето леташе! Беше оставен сам на себе си со своите македонски и други потенцијали. Но, академикот Блаже Ристовски знаеше дека делото мора да се изврши и заврши. Беше упорен и непокорен, и тој и неговата екипа. Токму затоа, како и поради многу други нешта, за кои допрва ќе се зборува, и тој и целиот тим го заслужуваат нашето длабоко признание и БЛАГОДАРНОСТ!

Се разбира, дека во некое догледно време ќе излезе и некое ново проширено и коригирано издание, зошто да не се заборава: кога излегло првото издание на Француската Енциклопедија и бурата што ја кренала, Волтер изјавил: “Повелете напишете друга!”

По повод нападите врз Лексикографскиот Завод и Мирослав Крлежа околу првото издание на Енциклопедијата на Југославија, Крлежа толку се возбудил што побарал прием кај Тито. Откако го сослушал, Тито едноставно рекол: “Ти драги Крлежа работи си ја твојата работа, а на твоите критичари ќе им биде адекватно одговорено!”

Кому му требаше таа врева, тоа “беспризорно лаење”, тоа плукање и черечење?

Елементарната интелектуална култура, минималната чест и образ на македонската академска и научна заедница (ако навистина постои и дејствува), не смееше да ја политизира оваа “Македонска Енциклопедија”, да ја развлекува како што пците ги развлекуваат уличните крпи.

Се разбира и денес и утре ќе се прашуваме во името на критичкото сознание и валоризирање: зошто не се викала “Енциклопедија на Македонија” или зошто, кога се зборува за Охридската Архиепископија, не се зборува и за христијанството во Македонија односно дека таа постои од 5. век, а не од Климент Охридски. Или пак, зошто на некои личности, особено од времето на бивша Југославија, им се дава толку простор (се редат нивните безначајни функции...), а на некои други им се одземаат делата и значењето кое ни една политика нема да може да го негира.

Придонесот на Евреите и Власите, Ерменците и други во историјата на Македонија наспроти таканаречената Славистичката теорија нити смее ниту може да се негира и минимализира. И овде имаме непримерен случај на словенизирање и помакедончување и таму каде што не треба и нема место.

Но, нејзините слабости во однос на квантитативно-квалитетните придонеси и приноси, научните сознанија и верификацијата на податоците, без разлика на неоедначените толкувања и компаративни сведувања, можат да бидат надминати и простени во името на некое второ издание. Затоа, и овој пат ќе се послужиме со Волтеровата мудра реч: “Да живее Академијата – да живее Енциклопедијата!”

## Фолклорот како меѓународен мост

*Пејачката и фолклорната група на МКД „Македонија“ од Сплит од седумдневната турнеја низ Македонија се вратија со бројни импресии и желба во некоја друга прилика повторно да се вратат таму*



*Настап на пејачката група во Прилеп*

Едно интересно патување со позитивни мисли ги одведе членовите на пејачката и фолклорната група “Македонија” од Сплит на турнеја низ Македонија. За некои од членките во родната татковина, но за другите од нив, една убава земја со гостољубив народ, прекрасен мелос и преубава природа и богати трпези со разни препознатливи и специфични вкусови.

Патувањето го започнаа на 4-ти ноември годинава од Сплит, каде со автобус преку Албанија се упатија во Македонија. Долгиот пат беше проследен со песна. Првиот настап членките на фолклорната и пејачката група го имаа во Прилеп, во Културниот дом, каде настапија заедно со КУД “Мирче Ацев” по повод неговиот 63-ти роденден. Потоа, следувааше настапот во Културниот дом “Бели мугри” во Велес на отворањето на свеченостите по повод 9. Ноември – Денот на градот Велес. Во седумдневната турнеја тие ги посетија и разгледаа Скопје, Прилеп, Охрид, Крушево, а во Кривогаштани настапија заедно со нивното културно уметничко друштво.

На одличен прием и бројни аплаузи поминаа настапите на фолклорната група предводена од Блага Атанасова-Масачеси и пејачката група под водство на Олга Барбир. Фолклористите од Хрват-

ска, меѓу другото, се претставија со сплетот игри “Водарки” чија кореографија е на водителката Блага која ја подготви заедно со Александар Петрески од КУД “Гердан” од Охрид. Потоа, со “Мариовска тресеница”, “Пајдушко оро” и скопскиот сплет на игри подготвени во соработка со професорот Бранко Шеговиќ, како и “Моминското оро” повторно во кореографија на Блага. Во план на фолклорната група е за во иднина да научат и да подготват нешто ново во нивните настапи. Секако, соработката и со други културни друштва од Македонија им е од огромна корист, но, исто така, ова е добра можност на продлабочување на културните врски меѓу Македонија и Хрватска.

Како членови на фолклорната и на пејачката група освен Македонки, има и Хрватки, кои се почитувачи на македонската култура, обожуваат македонска музика, сакаат да пеат македонски песни и да играат македонски ора. На пример, водителката на пејачката група Олга Барбир е Хрватка со унгарско потекло. Дел од членките во Сплит го изучуваат македонскиот јазик во училиштето за возрасни.

Гостинка на патувањето низ Македонија беше и претседателката на МКД “Билјана” од Задар, Мирјана Мајиќ, која настапуваше со својата монодрама “Сисе од силикона”. Претседателот на Заедницата на Македонците во Хрватска, Ангел Митревски, кој исто така ја следеше турнејата во Македонија, вели дека Македонците во Хрватска се чувствуваат како дома. Македонската култура и традиција во Хрватска се промовира преку бројните активности на повеќето македонски друштва кои функционираат во рамките на Заедницата на Македонците во Хрватска, сè со цел за зачувување на македонскиот национален идентитет.

Милена Георгиевска

## ДЕН НА СВ. ЗЛАТА МЕГЛЕНСКА

*Духовно и свечено одбележан Денот на Св. Злата Мегленска и поставен и осветен крстот на местото предвидено за изградба на првата Македонска Православна Црква во Загреб*

По повод патрониот празник на МПЦО “Св. Злата Мегленска” во Загреб, на 23 октомври годинава се отслужи воскресна Вечерна богослужба, со која чиновначалствуваше Неговото Високопреосвештенство Митрополитот Европски г. Пимен, во сослужение со парохискиот свештеник протојереј Кирко Велински, протојерејот – ставрофор, Блажо Кожарски, парохиски свештеник во Малме, Шведска и Архиепископскиот заменик и секретарот на Епархијата г-ѓанот Антоние Попоски, придружувани од црковниот хор од Македонија. Покрај значителниот број на Македонци, кои живеат во Р. Хрватска, на Вечерната богослужба присуствуваше и почитуваниот наш пријател монсињор Владимир Станковиќ од Католичката црква, кој во исто време ја извршува и обврската секретар на хрватскиот огранок при Светската конференција на религии за мир. Имено, монсињор Станковиќ, од самите почетоци на здружен религиозен живот на Македонците во Р. Хрватска, ја помага МПЦО згрижувајќи ги свештениците кои доаѓаа од Р. Македонија, а и денес стои на располагање во рамките на своите можности во развојот на истата. По Вечерната богослужба Митрополитот одржа предавање на тема “Библијата и Македонците” по што произлезе опсежна дискусија со верниците.

Следниот ден, на 24 октомври, во црквата на Рокв Перивој се отслужи Божествена архиепископска литургија, од каде присутните верници организирано се упатија во населбата Кнежија, во Загреб, на местото каде е предвидено да се гради македонски православен храм со попатни простории. Таму пак, се освети вода и се благослови местото за градба и се постави крст. Плацот од 711 м<sup>2</sup>, во март оваа година, УО на МПЦО “Св. Злата Мегленска” го купи за 1.434.000,00 куни (околу 200.000 евра).

На чинот на осветувањето на местото за градба, покрај големиот број верници, почитувачи и пријатели на Македонската Православна Црква коишто живеат во Загреб, но и во цела Хрватска, присуствуваа и Н.Е. Данчо Марковски, амбасадор на РМ во РХ, монсињор Звонимир Секељ, викар на Загребската надбискупија за Град Загреб, д-р Звонимир Курекиќ, пребендар во Загребската надбискупија, дон Пејо, парохиски свештеник во црквата Св. Марија Помощница, Фрањо Дубровиќ од Комисијата за верски заедници при Владата на РХ и Стипе Зеба, шеф на кабинетот на градоначалникот на Загреб, Милан Бандиќ.

По благословот и поставувањето на крстот на локацијата, беше приредена трпеза на љубовта за сите присутни, во салата на основното меѓународно училиште “Матија Губец”.

На крајот, Митрополитот Европски г. Пимен, видно духовно исполнет и задоволен од резултатите и организацијата, упати благодарствени зборови до претседателот Невен Сукаровски и целиот УО, гостите, верниците и домаќините, директорката Лијана



Клингер и целиот колектив при ОШ “Матија Губец”, за широко отворените врати и срдечниот пречек, и особено до “Алкалоид д.о.о. Загреб”, за големата финансиска помош што ја донираа да можеме достоинствено да го прославиме денот на нашата заштитница Св. Злата Мегленска, па рече: “Драги браќа и сестри, по милоста Божја и Вашата максимална ангажираност, подаршката од Владата на Р. Хрватска и локалната самоуправа, овде ќе подигнеме храм во кој не само што Македонците од Загреб и цела Хрватска ќе живеат редовен црковен живот и ќе ја чуваат и негуваат својата посебност, како и идентитетот на поколенијата, туку со него ќе подигнеме и храмови во сите нас, храмови на верата, љубовта, мирот, слогата и надежта.”

Деспина Велинска

### Задушница во Пула

МПЦО “Св. Јоаким Осоговски” во Пула на 8 ноември годинава го одбележа Митровден, кој воедно е и Задушница Митровденска, кога ги споменуваме сите наши покојни. Парастос за Митровденската задушница, на 6 ноември држеше парохискиот свештеник протојереј Кирко Велински во црквата Св. Фрањо.

Верниците од цела Истарска жупанија дојдоа да се помолат за своите покојни родители, браќа и сестри, за своите најмили, за своите пријатели. Секој со малку жито, лепче и вино како основни елементи кои се потребни за помен на покојните.

- Вареното жито е симбол што означува дека умрените ќе воскреснат. Тоа што го сеев нема да оживее ако не умре. Лебот го симболизира телото Христово, виното е неговата крв, а запалените свеќи насочуваат кон светлоста на вечниот блажен живот, рече парохискиот свештеник Кирко Велински.

Слушајќи ги зборовите на свештеникот Кирко очите ни се полнеа со солзи, па си ги спомнувавме нашите покојни родители, браќа, сестри, нашите пријатели далеку од својот дом, далеку од нивните гробови.

М. Златеска

## ЗА ЕГЗИЛОТ ВО МАКЕДОНСКАТА КНИЖЕВНОСТ

*Во неколку продолженија д-р Борјана Прошев – Оливер специјално за “Македонски глас” пишува за најзначајните личности што ја одбележале македонската историја*

### Митко Маџунков (1943)

Книжевното дело на писателите т.н. глобалисти/космополити не е во директен однос ниту со книжевноста на матичната средина, а не и припаѓа исклучиво ниту на книжевноста на земјата домаќин и нејзиниот книжевен систем (корпус/канон). Станува збор за издвојување по сопствен избор, а не изделеност како последица на општествени, генерички и други развојни поетички процеси, односно паралелизам во однос на двата система што ја овозможуваат неговата просторна и временска издвоеност. Тоа просторно и временско исклучување/вклучување се случува и во самиот простор на книжевноста преку територијалното, јазичното, менталното и емоционалното исклучување/вклучување, а што овозможува функционирање на целиот концепт на потеклото, дотот и припаѓањето.

Писателот Митко Маџунков, роден во Струмица во 1943 година, припаѓа кон една таква парадигма. Во родниот град завршил средно училиште и заминал на студии по компаративна книжевност во Белград, каде живее и денеска. Автор е што твори двојазично, на македонски и српски јазик. Присутен е подеднакво и во српската и македонската книжевност. До распаѓањето на Југославија се сметал себеси за југословенски писател. Истовремено го чувал и негувал својот мајчин македонски јазик, ама го прифатил српскиот како доминантен јазик на својата животна заедница. Престојувајќи цел живот во Белград, Маџунков како Македонец се чувствувал повеќе како белградски, отколку како српски писател. Туѓа му била идејата неговата припадност кон корпусот на некоја национална книжевност, па и онаа лична и национална да се изводи од јазикот што доброволно го прифатил како јазик на пошироката југословенска култура. Неговиот егзил бил доброволен. Српскиот јазик на којшто пишувал не го доживувал како јазик на разликата, туку како заеднички јазик, јазик на писменоста на одредена територија (СФРЈ), којшто историски гледано тогаш бил важен фактор на обединување и единство на државите и народите, и можеби најбитни за нивниот општествен опстанок. Меѓутоа, политичкото и културното сценарио што следело покажало дека едно било да се користи тој “заеднички јазик”, во вој-

ската на пример, а нешто сосема друго, на него да се пишуваат книжевни дела.

Она што го окупира Маџунков како човек и писател на граница меѓу две култури се прашањата околу врската помеѓу историјата и поединечниот живот, кому во културата му припаѓал “југословенскиот” простор, за двојната припадност на писателот или како да се препознае животот во “прво лице”. Живеејќи и творејќи во Белград, и припаѓал на српската книжевност, ама не само и главно според јазикот, туку и функцијата што неговото дело ја имало во српската книжевност, а лично сметал дека припадната кон матичната македонска книжевност е автоматска и вон секаква сомнеж и дека оној друг јазик не може да ја доведе во прашање. Токму поради таквата егзистенцијална и книжевна состојба Маџунков, според сопствените зборови, се наоѓал во “невидлива” зона, а која што трае и денес. Единствено видлив и стварен бил светот на неговата книжевност. Единствено во него се чувствувал вистински дома. Во сопственото книжевно дело го запоставил, а со тоа и надраснал рестриктивниот систем на културните норми типични за едната или другата средина, го надминал личното потекло и се воздигнал кон универзалната творечка вредност како сопствен императив.

Неговата прва книга, збирката раскази Чудна средба (1970), високо ја вреднуваат многу од тогаш релевантните српски критичари. Тие го препознаваат трагичното чувствување на животот кај Маџунков, светот што во неговите очи е еден опустен предел во којшто луѓето попусто го барат заедничкиот јазик, излез и разбирање, без можност да ги најдат. Единствените места каде се чувствуваат мирни и спокојни ги наоѓаат во светот на фикцијата што станува нивна реалност, идеален свет каде ништо нема да биде невозможно. Ја препознале неговата поетика што рефлектира пустош како резултат на неговата подвоена состојба, неговиот егзистенцијален егзил и бегство во книжевноста, за него единствената можна реалност. Искуството на писателот пред сè треба да остане екстериторијално. Писателот е според природата на своето делување странец/егзилант за сите, несведлив ниту на една начелна категорија, тој секогаш гордо го брани и го создава токму она што нему лично му недостасува, ама и на светот во целост.

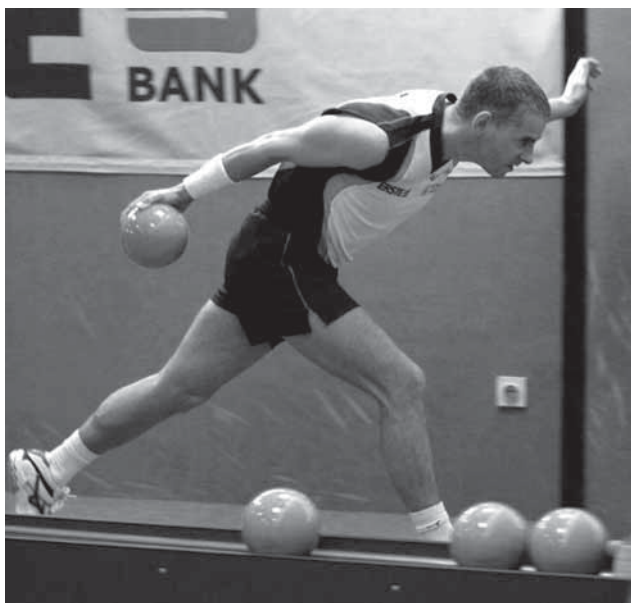
М. Маџунков морал, во името на својата книжевност и српскиот јазик да се интегрира во новата средина и да ја прифати како своја. Се вклопил во припадната дијакронија на српската книжевност, станувајќи, според критичарите еден од најдобрите раскажувачи на помладата генерација. Во прозата на Маџунков, светот не е затворен во тесен регион, иако најголемо внимание сепак му посветува на својот роден крај. Истовремено врз основа на сопственото искуство и свесниот вложен напор, се обидува да остане дел на македонската книжевност и нејзината матица. Меѓутоа тогаш, културата во Југославија се креирала во регионалните центри на поедините републики и Маџунков долго време бил запоставуван автор во македонската книжевност. Бидејќи неговата матична средина просторно била оддалечена, тој никаде не се претставувал како нејзин претставник, ниту се сметал релевантен да се јавува во името на српската книжевна сцена. Како што самиот кажува: “Кој сум јас да говорам во името на друг?” Неговата литературна егзилна ситуација станала парадоксална. Неговите книги на српски јазик влегуваат во македонската книжевност преку преводи, а теоријата во такви случаи е експлицитна: преведената книжевност не влегува во националниот корпус-канон.

Од 1970 година Маџунков е член на Друштвото на писателите на Србија, а дури до 1986 година член на Друштвото на писателите на Македонија. Живеел и пишувал како “дводомен” писател. Балканскиот синкретизам (мешањето на државното и верското со националното и јазичното) ги одредувал неговите активности на двете страни со коишто го врзал своето книжевно делување и затоа Маџунков со години бил осаман и изолиран и како во средината во којашто живеел, така и во матичната средина од која потекнува. Неговата двојна припадност бргу ги претворила видливите нешта во невидливи, а постоењето во непостоење. Затоа бил присилен да се изјасни, зашто оние што тоа не го правеле, биле осамени и фатени во некоја невидлива зона. Иако во тоа време ги напишал и објавил на македонски некој од своите најдобри дела, на стотици, приказни, шест драми, есеи, неколку романи, долго време останал надвор јавната културна српска и македонска сцена. Наспроти фактот што останал со семејството да живее во Белград, во почетокот на деведесеттите и со распаѓањето на Југославија, Маџунков престанал да пишува на српски. Оттогаш, со некои исклучоци, Маџунков пишува само на македонски јазик. На 27 мај 2003 е избран за

надворешен член на МАНУ. Во пристапната беседа што предизвикала посебно внимание во интелектуалните кругови, изјавил дека начинот на кој е избран покажува однос кон него како спрема странец и што длабоко го навредува, зашто само како странец можел да биде кандидиран единствено надвор од работниот состав. Нешто подоцна, во едно интервју изјавил дека цело време бил службено само државјанин на Р. Македонија и поседува само македонски пасош. Со тоа, таканаречената двојна припадност на писателите во современите новонастанати балкански државички, се покажала невозможна. Иако, од почетокот на деведесеттите пишува главно на македонски јазик, Македонец по националност и македонски државјанин, неговиот статус при примањето во МАНУ бил “проблематичен”. Во пристапната беседа се обидел да одговори на некои егзистенцијални прашања врзани за македонскиот јазик и култура.

Иако писател меѓу две татковини, Маџунков во својата книжевност го доживува светот како еден единствен и неделив, оној од јавето и оној од сонот. Меѓутоа, неговата животна дводомност, покрај тоа што ја поврзуваат, често ја разделуваат границите помеѓу двете културни средини. Границите што ги минува Маџунков како писател во егзил, поеднакво во својот личен и книжевен живот, го опишуваат просторот на кој се реферира неговата поетика. Според неговите рецензенти, Маџунков пишува трагичен еп за Македонија во нејзиниот историски и духовен потфат низ милениумски период. Она што него го интересира е односот меѓу индивидуалните и колективните светови и положбата на поединецот во општествените и историските движења прикажани низ космополитски верзии. Неговиот роман Кон другата земја македонската книжевна критика го смета за прв македонски историски роман, еден од највистинските во историска, духовна и естетска смисла. Романот иманентно се занимава со прашањето за балканскиот идентитет, кој, според него, отсекогаш бил полифоничен, а балканските култури отсекогаш упатени една кон друга. Просторот во книгата, имплицитно и содржински не е херметичен ниту затворен со метафорички граници, туку е сфатен во сета своја ширина и отвореност и е повик на дијалог низ сопствената антрополошка структура, низ нашиот автопортрет, низ нашата историја, сегашности и самосознание и покрај нашата малодушност, недовербата во нас самите, нашата хомофобија и сето што потекнува од стравот од Другиот и другоста.

## И македонски куглаши на европскиот куп во Сплит



На 22. Европски кугларски куп, кој од 6 до 9 октомври годинава се одржа во Сплит во спортскиот центар Мертољак, се најде и македонскиот клуб “Работнички” од Скопје. Екипата се натпреваруваше со клубови од Словенија, Чешка, Франција, Австрија, Италија, Унгарија, Србија, БиХ, Естонија и секако земјата домаќин, Хрватска.

Кугларите од ГТЦ Скопје и Молика се појавија на 9. НБЦ куп, каде првото место го освои екипата на Новска.

Нашите кугларски екипи, покрај своите обврски околу натпреварувањата, престојот во Сплит го искористија за посета на МКД “Македонија”, каде донесоа вреден и значаен подарок – македонско знаме со 16 крака.

– Особено ни беше мило што претставници на екипите за време на 22. Европски кугларски куп најдоа време да не посетат во седиштето на друштвото. Таа можност ја искористивме за нивно запознавање за тоа како Македонците во Хрватска живеат, работат, како се организирани во друштвата и како дејствуваат во Хрватска, изјави Ангел Митревски, претседател на МКД “Македонија” и претседател на Заедницата на Македонците во Хрватска.

За членовите на МКД ќе остане убавиот спомен од македонските спортисти –старото македонско знаме.

М.Г.

## МЕЃУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ НА ШАНСОНАТА ВО ЗАГРЕБ

Под покровителство на Министерството за култура на РХ и Канцеларијата за култура на Град Загреб, меѓународниот фестивал на шансоната “Chansonfest 2010”, тринаесетта по ред



смотра на песни и музичко-уметнички форми, се одржа на 12 ноември годинава во загребскиот Градски театар Комедија. Фестивалот, што го организира Хрватското друштво на композитори во соработка со Уметничката организација на Шансонфест, нема натпреварувачки карактер, туку промовира високо квалитетни композиции, стихови, аранжмани и интерпретации.

Во златните 60-ти и 70-ти години од минатиот век шансоната ја предводеле ре-номираните хрватски шансонери Арсен Дедиќ, Звонко Шпишиќ, Хрвоје Хегедушиќ и поетот Звонимир Голоб. Со желба да се одржи традицијата на Загребската школа на шансони, која неформално започнала со работа во 1964 година, организиран е првиот Шансонфест во 1998 година. На фестивалот до денес гостувале познати светски имиња од Франција, Италија, Полска, Словенија, Чешка: Марко Робин, Еуген Бенато и ансамблот Музика Нова, Ја Барон Квартет и Силвиа Кобо, Игор Шебо и многу други.

Шансоната денес се негува низ урбаниот тип на авторската песна, а особено внимание се посветува на поетскиот дел од текстот. На овогодинашниот фестивал, во придружба на фестивалскиот оркестар воден од диригентската палка на Јосип Цвитановиќ, беа изведени шеснаесет композиции со настап на познати естрадни уметници, како што се Ксенија Еркер, Ивана Хусар, Мирјана Поспиш, Игор Брешан, Горан Алексиќ, Ивана Киндл и македонската шансонирка Костадинка Велковска со композицијата “Сите мои паркови” за која музиката и аранжманот ги напиша Тони Етеровиќ, а стиховите Звонимир Вршчај.

За Шансонфест се бараше и карта повеќе што покажува дека фестивалот има своја верна публика која од година во година ужива во прекрасните шансони.

Е. П.

## ПРАЗНИЧНА КУЈНА

За Божикните православни празници и Нова година “Македонски глас“ нуди неколку рецепти што за овие пригоди се подготвуваат во нашата Македонија

### Пастрмка на струшки начин

Потребно е:

- 4 помали пастрмки
- 3 главици кромид
- 3 бабури
- 4 домати
- 3 чешниња лук
- 1 чаша бело вино
- сол, црн пипер, магнонос и зејтин

#### Подготовка:

Исечете го кромидот на тенки парчиња, испржете го на зејтин, па откако ќе зарумени ставете ги исечканите пиперки, магноносот и лукот. Посолете ги по вкус. Откако пиперките ќе омекнат ставете ги излупените домати, виното и варите ги уште малку.

Во меѓувреме, исчистете ја пастрмката (отстранете ги крушките и дробот, но внимавајте притоа рибата да остане цела). Посолената пастрмка се “валка” во брашно и се пржи кратко од двете страни. Потоа, во стомакот на рибата се става подготвената смеса, малку се заврзува да не истече, па се става во подмачкана тава во рерна загреана на 200 степени и се пече околу половина час.



### Охридска пастрмка со суви сливи

Потребно е:

- поголема охридска пастрмка
- 250 гр. суви сливи
- 1 китка магнонос
- 1 главица лук
- 5 јајца
- зејтин, црн пипер, вински оцет, лимонев сок и сол

#### Подготовка:

Прелијте ја пастрмката со врела вода, па потоа внимателно исчистете ја од перките и дробот. Лукот и магноносот ситно исечени, во кои сте додале сол и црн пипер, ставете ги во садот каде што ќе ја печете пастрмката. Исчистената пастрмка наполнете ја со

суви сливи (претходно исчистени од коските) и ставете ја во тавата. Залијте го садот со неполна чаша вински оцет, една чаша маслиново масло и една чаша вода. Печете во загреана рерна на 200 степени.

Откако ќе се испече внимателно со два ножа извадете ја во чинија, а лукот и магноносот прелиени со јајце изматено во лимонев сок, што ќе го измешате во сосот каде се печела пастрмката, по две минути прелијте ги преку рибата. Овој сос ќе го ставите на краиштата од чинијата каде е послужена пастрмката.

### Соленик од пченкарно брашно

Рецепт на Нетка Туркаљ



Потребно е:

- 1 кг. пченкарно брашно
- 250 гр. зејтин
- 500 гр. спанаќ
- 250 гр. сирење
- јогурт и сол

#### Подготовка:

Тепсијата во која ќе го приготвувате соленикот испрскајте ја со зејтин, а потоа посолете еден слој од брашното во дебелина од еден прст и над него испрскајте со солена вода, внимателно за да не биде многу течно.

Измиениот спанаќ исечете го ситно, со прсти исцедете го за да не остане вода, па додајте го во изгмеченото сирење. Ставете ја смесата во тепсијата и над неа посолете го другото брашно, а над него уште малку зејтин.

Кога ќе се испече во загреана рерна на 200 степени, по 30 минути извадете го и испрскајте го со павлака за варење, па покријте го за да може павлаката да се впије во брашното.

Соленикот се служи топол со јогурт или кисело млеко.

Подготвила: М. А. Вујаклија

## Почит за Марина Мијатовиќ



По долгото болување, што максимално го совладуваше со својата внатрешна енергија и не и се предаваше на болеста, на 17 ноември 2010 година, почина членката на

МКД “Кочо Рацин”, на пејачката група “Ленка” солистка, пејачка на народни, староградски песни и евергрини, Марина Мијатовиќ, родена на 18.03.1955 г. во службеничка фамилија во Велес. Татко и работел на железница, во Водостопанството, но како стручен во својата работа, а менувајќи ги градовите и живеалиштата на својата фамилија, така и останал за најубави впечатоци нејзиното детство, кога имала десетина години, ги памети од Свети Николе. Средно фармацевтско училиште завршува во Скопје и, барајќи вработување, стигнува во Пула каде работеше како аптекарка, се до 90-тите, кога остана без работа во струката, па работеше што ќе се најдеше.

Беше една од ретко ангажираните членки на фолклорот на МКД “Кочо Рацин”. Ја красеше издржливоста и упорноста во неј-

зината игра, која ја преземаше и совладуваше. Покрај солистичките настапи, во текот на сезоната низ целата Истарска ривиера, ја снимиле својата прва компилација, по која набргу следеше уште едно слично дело.

Нејзиниот живот, сите успеси и потешкотии, ги делеше со својата 30-годишна ќерка Маргарета, која беше ангел чувар на мајка и. За жал, тие стравови станаа тешка вистина, а Маргарета најде сили на гробот од својата мајка, по нејзината изразена желба, да ја испее песната “Вино и Гитаре”, што починатата ја имаше снимено.

Така ја испративме нашата членка Марина Сердарова – Мијатовиќ на нејзината вечна почивка. Да и е лесна црвената истарска земја, во која ја положивме на 19 ноември годинава.

Р. Д.

## ЦЕНОВНИК ЗА ОБЈАВЕНИ РЕКЛАМИ ВО “МАКЕДОНСКИ ГЛАС”

Страниците на нашето списание “Македонски глас” отворени се и за Вашите реклами. Доколку сакате Вие и Вашата фирма да се рекламираат на нашите страници, доволно е само да се јавите на телефонот на Заедницата на Македонците во Р. Хрватска или испратите понуда на нејзината адреса, а ние од Уредништвото веднаш ќе ги исполниме Вашите желби. Ценовникот за користењето на рекламниот простор е:

ФОРМАТ	ЦРНО-БЕЛО	КОЛОР
1/1 A4	600 куни	900 куни
1/2 A4	450 куни	600 куни
1/3 A4	300 куни	450 куни
1/4 A4	225 куни	300 куни
1/8 A4	150 куни	225 куни

Во очекување на нашите взаемни контакти,  
Ваш “Македонски глас”

## ПРЕТПЛАТА НА “МАКЕДОНСКИ ГЛАС”

Драги наши читатели,

Доколку Вие, кои редовно го читате нашето списание, сакате да станете негов претплатник и тоа редовно да пристига на Вашата адреса, Ви нудиме можност да го сторите тоа. Доволно е со писмо да се обратите на адресата на Заедницата на Македонците во Р. Хрватска, Масарикова 16/1, 10000 Загреб, во кое ќе ја приложите потврдата за Вашата платена претплата (жиро сметката на Заедницата е: 2340009-1100038804, матичниот број: 3805760, и личниот идентификациски број (ОИВ): 07739533563) и читко да го напишете Вашето име и адресата на која сакате да Ви пристига секој нов број на Македонски глас.

Претплатата на Македонски глас за Хрватска, со платена поштарина (за 6 броја), изнесува 60 куни годишно, додека пак за странство, 120 куни годишно или 17 евра.

Со надеж дека наскоро ќе ни се јавите,

искрени поздрави од

Уредништвото

Убавините на Македонија



Љепоте Makedonije



## АЛШАР – СОНЦЕТО НА МАКЕДОНИЈА

**П**ланината Кожуф е предизвик за луѓето што ги мами природната убавина. Таа го зазема крајниот јужен дел од општина Кавадарци и е гранична планина со соседна Грција. Зафаќа површина од 265 км<sup>2</sup>, а највисокиот врв Зелен Брег, достигнува 2176 м. Подрачјето на Кожуф со своите особености како големата надморска височина, пространите и бујни шуми, долгото задржување на снежната покривка, разновидната флора и фауна, нуди можности за викенд излети, планинарење, зимски спортови, лов и друга рекреација.

Македонската убавица Кожуф е предизвик и за луѓето што ги мами богатството на минералите. Покрај малото село Мајден се наоѓа рудникот “Алшар” кој освен со златото, антимонот и арсенот, е единствено најбогатото наоѓалиште во светот на црвеникавиот талиумов минерал – лорандит. Името Алшар е кратенка од презимињата на истражувачи-

те Алатини и Шарито, кои го експлоатирале пред повеќе од стотина години. Лорандитот, кој во 1894 г. го открил физичарот од Будимпешта, Етвос Лоранд, е уникатен минерал со кој се смета дека би можело да се дојде до еколошки чиста енергија. Имено, тој е природен детектор на честичката “неутрино” и единствено тој ги препознава реакциите што доаѓаат директно од јадрото на Сонцето. Доколку неутрино се изолира, ќе може да генерира енергија слична на сончевата и ќе стане нов моќен енергетски извор, па таканареченото “вештачко сонце” би ослободувало огромна бесплатна енергија. За да се заштити, од 2004 г. Алшар е прогласен за споменик на природата и е дел од мрежата на “Емералд” – мрежа за заштита на природните реткости.

Во минатиот век минералите во Алшар ги истражувале познати светски американски и европски научници. Но, поради недостаток

на финансиски средства, денес рудникот е затворен и неискористен и постои само едно отворено окно кое се наоѓа на 25 метри во планината над Црвената долина, како го нарекуваат мештаните теренот околу Алшар. Само ретките видови флора и фауна, како и некои влекачи и диви темјанушки со големи димензии сведочат за тајните во утробата на Кожуф. И легендите исто така. Наводно, Александар Македонски прв ја открил мистериозната моќ на лорандитот. Се раскажува дека неговите војници со него ги премачкувале своите штитови пред секоја битка, па под влијание на пладневното сонце ги заслепувале противничките војници и така ги победувале. Затоа и имале изгравирани сонце на штитовите, па оттаму и поврзаноста на Македонците со Сонцето. Вистина или не, не е докажано, но едно е сигурно, Алшар претставува вечна енигма за научниците.

Е. Петровска

TRAVEL  
CLUB



A Member of RADIUS  
Global Travel Solutions

Pirinska 43 – 45 lok 8 1000 • Skopje, Makedonija  
Rezervacije: 00389 2 322 8995 • Faks / Tel.: 00389 2 322 8996  
E-mail: booking@travelclub.com.mk

Kneza Borne 2, 10000 • Zagreb, Croatia

Office +385 1 555 2560 • Fax/tel.: +385 1 555 2562 • 24/7: +385 91 335 7753  
E-mail: info@worldtravelclub.info • www.radiustravel.com

www.worldtravelclub.info





*Special Selection*

**TIKVEŠ**

VINARIJA

Uživajte u vinu umjereno  
[www.tikves.com.mk](http://www.tikves.com.mk)